

NAALAKKERSUISUT KINGUAASSIUTITIGUT
ATORNERLUINEQ AKIORNIARLUGU PERIUSISSIAAT 2018-2022

kimiliisa

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Killiliisa - Lad os sætte grænser

Naalakkersuisut kinguaassiutitigut
atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat 2018-2022

Juuli 2018

Ilusilersuisoq: irisager.gl

Assit: Christian Klindt Sølbeck: 1, 4, 6-7, 8-11, 13,
14-15, 17, 18-19, 22, 24-28, 31, 32, 35, 47, 48-49.

Rasmus Flindt Pedersen: 20-21, 38.

kimiliisa

NAALAKKERSUISUT KINGUAASSIUTITIGUT
ATORNERLUINEQ AKIORNIARLUGU PERIUSISSIAAT 2018-2022

"Meerartavut kinguaassiuutitigut atonerlunneqarnatik inuiaqatigiinni toqqissimasuni alliaartussapput. Tamassuma pinissaanut ataatsimoorluta maannakkut killiliisariaqar-pugut iliuuseqarlutalu. Kinguaassiuutitigut atonerluinerit inuiaqatigiinni ajornartorsi-utaapput, inunnuat ataasiakkaanut, ilaqutariinnut nunaqqatigiinnullu sunniuteqartartut. Ajornartorsiut nungutikkusupparput, taamaattumillu oqartussaasoqarfiit assigiinngit-sunik suliallit qanimut suleqatigalugit paqumisunneq kipitissavarput, pitsaannerusumik pitsaaliuilluta kikkunnullu tamanut pisariaqartitsisunut katsorsaanissamik tapersersui-nissamillu neqerooruteqarluta. Meerartatta pitsaannerusumik siunissaqarnissaat pillugu kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorneq unitsissallugu sapinngilagut, pissutsit allanngortinniarlugit ataatsimut suleqatigiissinnaavugut."

Antho Frederiksen, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq

Antho Frederiksen

IMAI

- 6 AALLAQAASIUT**
Periusissiami siunertat pingaernerit tassaapput:
Pingaarnertut sammisat arfinillit:
Aningaasaqarneq
Sullinniakkat
Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit suleqatigiinnerat
- 12 KALAALLIT NUNAANNI KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUINERIT PILLUGIT SUUT NALUNNGILAGUT?**
Kinguaassiuutitigut atornerluinerup nassuaataa
Kinguaassiuutitigut atornerluineq ajornartorsiutaanngilaq immikkoortoq
Periusissiami sammisat pingaernerit - ilisimasaniit iliuuseqarnermut
- 16 PAASISSUTISSIINEQ/ILISIMASANILLU AVITSEQATIGIINNEQ:**
Unamminartut suuppat?
Immikkoortumi suut suliniutaareerpat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
- 23 PITSAALIUINEQ**
Unamminartut suuppat?
Immikkoortumi suut suliniutaareerpat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
Inatsisilerinermut tunngasuni siunissami suliniutissatut siunnersuut
Unamminartut suuppat?
- 27 OQARTUSSAASOQARFINNIK ASSIGIINNGITSUNIK SULIALINNIK SULEQATEQARNEQ:**
Immikkoortumi suut suliniutaareerpat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
Inatsisilerinermut tunngasuni siunissami suliniutissatut siunnersuut
- 33 EQUGAASUT ILAQUTAALLU**
Suut unamminartuuppat?
Immikkoortumi suut suliniutaareerpat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
Inatsisilerinermut tunngasuni siunissami suliniutissatut siunnersuut
- 39 NUNAQQATIGIIT**
Unamminartut suuppat?
Immikkoortumi suut suliniutaareerpat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
- 42 INUIT KINGUAASSIUTITIGUT KANNGUTTAATSULIORNERMIK PISSUSILERSORTARTUT**
Unamminartut suuppat?
Siunissami suliniutissanut siunnersuutit
Inatsisilerinermut tunngasuni siunissami suliniutissatut siunnersuut
- 48 ATUUTSITSILERNEQ**
- 49 NALILERSUINEQ**
- 50 LITTERATUR**

AALLAQQASIUT

”

Siunissami kissaatima
annerpaartaraat pitsaanutsumik
inuuneqalernissara. Meeraanera
sakkortooruussuuvuq,
atornerlugaarujussuarnikuuvunga.
Meeraanertut taaneqarsinnaangilaq,
meeraanermi toqqissisimasussaavoq.
Meeraanera kingumut takorlooraagakku
taamaallaat aliasunneq kisimi
eqqaasassaavoq, kingunerisalu
nammannissaat artornarput.

Arnaq meeraanermi kinguaassiutitgut atorerlugaanikoq

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit inunni annertuumik sunniuteqartarput. Sunniutaasut imaaliallaannarlugit peerneqarsinnaanngillat. Sunniutit eqqorneqartut inuunermi atugaannut, taakku ilaqaataannut inuiaqatigiinnullu annertuunik kingunerlutsitsisinnaapput. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit malitsigisaanik annertuumik naalliuuteqarnissaq kikkulluunniit piumasarinngilaat. Periusisiami nutaami matumani siunissami atornerluinernik pitsaaliuisunik aamma kikkunnut tamanut pisariaqartitsisunut ikiorsiisunik tapersersuisunillu suliniutinik Naalakkersuisut aallartitsiniarput. Nammineq meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimagaluaaraanni, inersimasuugaanni, ilaqutaagaanni, sullissisuugaanniluunniit ikiortissaq pitsaanerpaaq aaneqarsinnaasariaqarpoq, taanna immikkut aaqqissugaasaaq, ajornanngitsumik pissarsiarineqarsinnaalluni tamanullu sammisuulluni. Inunnut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunut nalinginnaasunik suliniuteqarneq naammanngilaq. Suliassaqarfimmi allannguinnissamut kikkut tamarmik tamarmiusumut annertunerusumillu ataqatigiissumut ilaapput, taamaammallu eqqarsaatigineqassallutik ilaatinneqassallutillu.

Anguniagaavoq pitsaasumik allannguuteqartoqassasoq, inuiaqatigiinnilu kinguaassiuutitigullu atornerluinerit annikillissasut. Tamanna pissaaq, innuttaasut aammattaq inuiaqatigiinni sullissisut, kiisalu nunatsinni politikerit peqatigalugit. Taamaattumik tigussaasumik allannguinnissamut meerartattalu siunissarissaarnissaasa qulakkeernissaannut periarfissaq annertuvoq. Ikiqatigiinnikkut soqutiginnittuarnikkullu siunnerfeqarluni iliuuseqarnikkut pitsaasumik allanngortitsinissaq siunertaavoq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit inunnut annertoourjussuarmik sunniuteqartaruartut, qujanartumik kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimagaluarluni ingerlaqqittoqarsinnaavoq pitsaasumillu inuusoyalersinnaalluni.

PERIUSISSIAMI SIUNERTAT PINGAARNERIT TASSAAPPUT:

- Ukiuni tulluuttuni 5-ni kinguaassiuutitigut atornerluinerit ikilisikkiartortinneqassasut, taamaalilluni 15-29-nut ukiulinni kinguaassiuutitigut atornerluisoqarunnaassalluni.
- 2020-mi ukioqatigiinni tamani atornerluisoqannginnissaa siunertaralugu ukioqatigiinni inunngortunut tamanut meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlassusaat ikilissinnaat.
- Innuttaasunut kinguaassiuutitigut atornerluinermik eqqorneqarsimasunut tamanut pitsaanerpaamik ikiuinermik tapersersuinermillu qulakkeerinnineq.

Siunissami suliniutissatut atasunik anguniagaqarfiusunik siunnersuutinilli pingaarnertut sammisaqarfiusunik arfinilinnik periusissiaq imaqarpoq. Iliuuseqarnissamut pilersaarutissani pingaarnertut sammisanut tamanut aalajangersimasumik iliuuseqarfiusunik siunnerfilerneqarsimasunik suliniuteqartoqassaaq. Suliassaqarfimmut attuumassuteqartut suleqatigalugit iliuusissatut pilersaarutit taakku suliarineqassapput. Ulluinnarni suliat, qanoq iliuuseqarfineqartariaqartut, aallaavigalugit pingaarnertut sammisat toqqarneqarsimapput.

PINGAARNERTUT SAMMISAT ARFINILLIT:

1. Paasissutissiineq
2. Pitsaaliuineq
3. Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinneq
4. Eqqugaasut ilaqutaallu
5. Nunaqqatigiit
6. Inuit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartut

ANINGAASAQARNEQ

Suliassaqarfimmi aningaasat aningaasaliissutigineqareersut iluanni periusissiami suliniutit ineriartortinneqassapput. Isumaginninnermut suliassaqarfimmi kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu sulinnermut aningaasat aalajangerneqareersimapput,- aamma peqqissutsimut ilinniartitaanermullu suliassaqarfimmi- kinguaassiuutitigut atornerluinnermut akiuiniarneq susassa-qarfimmi tulleriaarinernut ilanngunneqassaaq.

SULLINNIAKKAT

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorfigineqarnermik eqqor-neqartunut taamaallaat tunngasuunngillat. Akerlianilli kinguaassiuutitigut atornerluinerit inuppas-suit immikkoortorpassuillu arlissuit assigiinngisitaartullu sunnertarlugit. Tamanut sammisumik suliniummik Naalackersuisut aallartitsinissamik pilersaarput, inunnet ingerlataqartunullu attuu-massuteqartunut tamanut anngussinnaasumik, taamaattumik periusissiami sullinniakkat siama-sissuupput. Titartakkaq ataniittup periusissiap siamasissumik isiginninnera ersersippaa:

Inatsisinut atuutsitsinermut suliassaqaarfik takussutissiami tunguusamik qalipanneqarpoq, tassa suliassaqaarfik tiguneqarnikuunngimmat sulilu danskinit akisussaaffigineqarmat. Taamaattumik inatsisinik atuutsitsinermut suliassaqaarfiup isumagineqarnissaanut qallunaat naalakkersuisui akisussaapput, tassani ilaapput pinerluttunik isumaginittut, politiit eqqartuus-

siviillu. Kinguaassiuutitigut atornerluinernut akiuniarnermi suliniutit nukittorsarnissaanut inatsisinut atuutsitsinermut suliassaqaarfimmit akisussaannermik ilanngutsitsinermillu takutisinnisaq pisariaqartinneqarpoq, taamaattumillu inatsisinut atuutsitsinermut suliassaqaarfik immikkut sullinniakkatut isigineqarnissaa pingaarpoq.

QQARTUSSAASOQARFIIT ASSIGIINNGITSUNIK SULIALLIT AKORNANNI SULEQATIGIINNEQ

Kinguaassiuutitigut atornerluisoqartillugu inuit arlalissuit sunnerneqarnerisa saniatigut aamma kinguaassiuutitigut atornerluinermut attuisunik susassaqaarfiit arlalissuullutillu assigiinngistaartut kalluarneqartarput. Kinguaassiuutitigut atornerluinernut atasunik suli annertuumik paqumisuttoqarpoq attuinissamillu annilaangasoqarluni, aamma susassaqaarfiit assigiinngitsut akornanni inissisimaffiit akisussaaffiillu tamatigut erseqqissuusarnatik. Isumaginninnermut suliassaqaarfiup suliassaq kisimiilluni suliarisinnaangilaa. Kinguaassiuutitigut atornerluinermik akiuniarnermik suliqaarnermi peqqissutsumut ilinniartitaanermullu suliassaqaarfiit aamma ingerlataqartuupput pingaaruteqartut, ilaatigut nammineq suliassaqaarfimmini aalajangersimasunik suliniuteqartarnermikkut, ilaatigullu suliassaqaarfiit taakku pingasut akornanni attuumaffiusut amerlammata, ukkatarineqarnissaat pingaaruteqarluni. Tamanna oqartussat taakku pingasut akornanni qanimut suleqatigiinnissamik pisariaqartitsivoq kiisalu suliniutit ineriartortinnerini atulersinnerinilu inissisimaffiit akisussaaffiillu erseqqissuusariaqarlutik. Ingerlataqartut attuumassuteqartut akornanni anner-tunerusumik ilisimasatigut paarlaasseqatigiinnikkut innuttaasunullu attuumassuteqartunut piukkunnaateqarnerusunik neqerooruteqarnikkut tamakkiinerusumik sammisumik suliniuteqarnissaq qulakkeerniarlugu oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinneq nukittunerusoq periusissiami tunngavigineqarpoq.

Periusissiamik malinnaatinneqartut arlalinnik katitigaasumik atassuserneqarsimapput taakku isumaginninnermut tunngasuni, peqqinnisaqaarfimmit, ilinniartitaanermut, kommuninit tallimanit, Politiinit, Pinerluttunik isumaginnittunit, eqqartuussisoqarfimmit, inatsisinik atuutsitsinermut suliassaqaarfimmit, MIO-mit aamma Nuna tamakkerlugu ilitersuisarfimmit sinniisuullutik, periusissiamilu suliniutit ineriartortinnerinut, piukkunnartuunerinik periusissiallu ulluinnarni atortinneqalernissaanut peqataasapput. Kommunit piffinni aamma kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu suliqaarnermi oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni ataatsimiititaliat nukittorsarnissaanut immikkut akisussaaffeqarput, tassami sumiiffimmi tunngaveqarneq pingaaruteqartorujussuummat.

Pinerluttunik isumaginittut, Politiit, eqqartuussisoqarfiit qallunaallu oqartussaasui ilanngunneqartussaattillugit kiisalu isummerlutillu akisussaasuutillugit, inatsisinik atuutsitsinermut suliassaqaarfik immikkut akisussaasuvoq suliniutit inatsisinik atuutsitsinermut suliassaqaarfiup iluani ingerlatissallugit. Periusissiap annertuumik atulersinnissaa periusissiamilu anguniakkat anguneqarnissaat qulakkeerniarlugit kinguaassiuutitigut atornerluinernut sulinermut ataatsimoorussamik pullaveqarneq tunngaviussaaq, inatsisinut atuutsitsinermut suliassaqaarfimmi – tassunga ilanngullugit danskit oqartussaasut – sulinermut tapersersuinissaat aamma susassaqaarfiit ingerlataqar-

fiit akornanni annertunerusumik suleqatigiin-
nissamut kaammattuinnissaat pingaarluinnar-
poq. Periusissiami anguniagaq anguneqassap-
pat ilaatigut pisariaqarpoq danskit oqartussaa-
suisa tamakkiisumik akisussaaffigissagaat
kinguaassiuutitigut pinerliinernut katsorsaanis-
samut sullinniakkanut danskit neqeroorutaasa
pitsaaqataannik periarfissinneqarnissaat. Inat-
sisinik atuutsitsinermut suliassaqarfik suli
nuunneqangimmat, sullinniakkanut taakkunun-
nga suliniutit pillaatissinneqareersimanerup
kingorna nunaqarfimmi/illoqarfimmi suliniutit
aallaavigalugit suliniutigineqassapput. Taama-
tuttaarlu oqartussaasoqarfiit akornanni akisus-
saaffinnik tunniussinisiama sinaakkutit ersaris-
suunnissaat pingaaruteqartorujussuuvoq.

Kinguaassiuutitigut atorneerluinerit inuiaqati-
giinni ajornartorsiutaapput aamma suliaqartut
assigiinngitsorpassuit akornanni suleqatigiin-
nissamik pisariaqartitsillutik, tassa pitsaaliui-
neq, katsorsaaneq malitseqartitsinerlu eqqar-
saatigalugit. Atorneerluinerit amerlassusiisa
ikilisinneqarnissaat pillugit anguniakkap angu-
neqarnissaanut pingaaruteqarluinnarpoq ataat-
simoorussamik suliniuteqarneq. Ajornartorsi-
tilli annertussusaa pissutigalugu anguniakkap
anguneqarnissaa sivirusinnaavoq. Tassa tama-
viaartoqassaaq, taamaattumik ataavartumik
nakkutiginninnissaq piffissallu ingerlanerani
iliuuseqarnissaq pisariaqarpoq.

”

Katsorsaretereernerma kingorna soorlu
pilluarneq naneqqillugu. Imminut nassaareqqippunga.

Suli suliaasaqarpassuarnik ulikkaarpunga,
kisianni soorlu, suliaasaq aneq naammassereersoq.

Nukissaqarneruleqqippunga qaamanerlu
takusinnaaqqilerlugu.

Arnaq meeraanermini kinguaassiutigut atornerlugaanikoq

KALAALLIT NUNAANNI KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUINERIT PILLUG

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit annertussusaat nunami maani annertooujussuuvoq. Misissuinerit assigiingitsut takutippaat Kalaallit Nunaanni innuttaasut pingajorarterutaat sinerlugit kinguaassiuutitigut atornerluinermik eqqugaasimasut.

Atornerluinerup annertussusaa qanoq naatsorsorneqarsimanersoq allanngorarpog, inernerilli assigiiaarlutik. Misissuinerimi "Inuusuttuuneq nalorninartulik"-mi takutinneqarpoq niviarsiaq-qat 32%-ii nukappiaqqallu 9,4%-ii ukioqatigisamiit aamma/imaluunniit inersimasumiit kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut, misissuinerulli "Kalaallit Nunaanni inuusuttut - kinguaassiuutinut tunngasut kinguaassiuutitigullu innarliisernerit qitiutinneqarlutik"-mi oqaatigineqarpoq arnat 33%-ii angutillu 33%-ii siullermeerlutik allamik kinguaassiuutitigut atoqateqarnerminni kinguaassiuutitigut atoqatigiittoqarnissamik kissaateqarsimanngitsut.

Innuttaasunilli misissuinerit takutippaat ukioqatigiiaat assigiingitsut akornanni kinguaassiuutitigut atornerluisoqartarnerit annertuumik assigiingissuteqartut. Inunnut 1975-1989-ip akornanni inunngorsimasunut innuttaasunik misissuinerit inernerit takutippaat 40%-it misisaaniittut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut, 1990-ikkunnili inunngorsimasunut kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlassusaat 20%-ip missaanut appariartut. Taamaaliluni kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlassusaat kinguaariinni nutaani appariartortut isikkoqarput, inernerillu erseqqissarlugu taku-

tippaat, periusissiami suliniutit nalilersorneqartussanngorpata ukioqatigiiaanut tamanut ataa-siakkaanut kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlassusiisa apparnerinik uuttuineq pingaaruteqartoq.

Innuttaasunik misissuinerit assigiingitsuniit takussutissat saniatigut kinguaassiuutitigut pinerluuteqarnerit amerlasoorujussuunerisa aamma ilimanarsisippaat kinguaassiuutitigut atornerluinerit annertooujussuusut. Danmarkimut sanilliusigaanni kinguaassiuutitigut pinerluuteqarnerit nalunaarutigineqartarneri Kalaallit Nunaanni quleriaammik qaffasinnerupput, 2015-imi innuttaasunit 10.000-init nalunaaruteqarnerit 50-it nalunaarsorneqarsimapput Danmarkimi innuttaasunit 10.000-init nalunaarutit tallimaasimallutik. Peqatigisaanik kinguaassiuutitigut atornerluinerpassuit politiiunut nalunaarutigineqanngisaannarput. Tassa imaappog kisitsiserpassuaqarpoq ilanngunneqarsimanngitsunik isiginiarneqarnissaalli pingaaruteqarpoq. Pisut pingajorarterutaani taamaallaat kinguaassiuutitigut atornerluineq ataaseq politiiunut nalunaarutigineqartarpoq, nalunaarutillu taakku affaasa missaat eqqartuussinermik kinguneqartarput.

Pisut amerlanersaanni innarlerneqartup innarliisuni ilisimasarpaa, amerlanertigut ilaqutaa-suusarpoq imaluunniit nunaqqataasarluni. Innarliisumut inuttut attuumassuteqarnerup atornerluinerup politiiunut unnerluutiginnissaa ajornarnerulersittarpaa, tamannalu amerlanertigut isertuunneqartarluni.

KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUINERUP NASSUIAATAA

Kinguaassiuutitigut atornerluineq tassaavoq timikkut aamma timikkuunngitsoq iliuuserisat, meeqqap inuusuttulluunniit paasisinnaanngisaa imaluunniit paatsoorsinnaasaa, aamma meeq-

qap ineriartornermi killiffiani akuersiffigissalugulu piareersimaffiginngisaa. Kinguaassiuutitigut atornerluinerimi meeqqap inummut atornerluisumut tatiginninnera atornerlunneqartarpoq,

KINGUAASSIUUTITIGUT IT SUUT NALUNNGILAGUT?

meeqqallu innarligassaanginnera innarlerneqartarluni. Kinguaassiuutitigut atornerluineq tassaavoq innarliisup pisariaqartitaa aamma innarliisup piumasaa. Allatut oqaatigalugu kinguaassiuutitigut atornerluineq tassaavoq kinguaassiuutitigut arlaatigut iliuuserisaq imaluunniit ingerlataq sunaluunniit eqqugaasup kililiinik qaangiisoq.

Kinguaassiuutitigut iliuuserisaq assersuutigalugu kannguttaatsuliorfigineqarnikkut, attuaneqarnikkut, atoqatigiinnikkut naammassineqartukkut allatigulluunniit kinguaassiuutitigut atoqateqarnikkut pisinnaavoq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlanersaat inersimasuunniit meeqqanut pisarput, kisiannili nunani allani misissuinerit takutippaat meeqqanut inuusut-

tunullu atornerluinerit pingajorarterutaasa misaat meeqqanit inuusuttunillu allanit ingerlanneqartartut. Pisuni taakkunani iliuuserisat pillarneqaataasussaangillat, kisiannili eqqorneqartumut innarliisumullu ilungersunartumik kingunerlutsitsisinnaallutik. Taamaattumik meeqqaniit inuusuttunillu meeqqanut inuusuttunullu allanut kinguaassiuutitigut atornerluinerit aamma periusissiami immikkut isiginiarneqassapput. Ajornartorsiutip Kalaallit Nunaanni qanoq annertutiginera pillugu kisitsisinik peqanngilaq, kisianni meeqqat inuusuttullu meeqqanik inuusuttunillu allanik innarliisut pillugit saaffigininnerpassuit suliarpassuillu uppersarsarpaat ajornartorsiut aamma maani annertuujusoq.

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ AJORNARTORSIUTAANGILAQ IMMIKKOORTOQ

Inuit inunnik allanik kinguaassiuutitigut atornerluisarnerat assigiinngitsorpassuarnik tungaveqarsinnaavoq, aammattaq kinguaassiuutitigut atornerluinerup kisimiilluni ajornartorsiutaannginnera ilisimassallugu pingaaruteqar-

torujussuuvoq. Kinguaassiuutitigut atornerluineq sumiginnaanernut atugarliornermullu pisutsinut allanut attuumassuteqarluinnartarpoq. Ilaatigut erseqqissumik uku akornanni attuumassuteqartoqartarpoq:

- Angerlarsimaffimmi meeraaffigisami kinguaassiuutitigut, imigassamik aannajaarniutinillu atornerluineq.
- Kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma siusissukkut annertuumillu imigassamik atuineq.
- Kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma naartumik katatsinerit/siusissukkut erninerit.
- Kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma imminoorneq/imminooriarneq.
- Kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma persuttaasarneq.
- Kinguaassiuutitigut atornerluineq aamma meeraanermi nammineq atornerlugaasimaneq.

Kinguaassiuutitigut atornerlugaanermi ajornartorsiutitit kisimiittutut isiginiarneqassanngimata pingaaruteqarpoq, akeralianilli inooqatigiinnut inuiaqatigiinnullu atatinneqartariaqarlutik, suliaasaqartunit assigiinngitsunit assigiinngitsumik iliuuseqarfigisariaqartut. Taakku saniatigut kinguaassiuutitigut atornerluineq ajornartorsiutitit killilikkatut, Kalaallit Nunaani piffinni tamani assigiimmik suliniuteqarfigineqarsinnaasutut isigineqarsinnaanngilaq. Nunami inuuniarnikkut, kulturikkut, attaveqaatitigut aningaasarsiornikkullu annertuumik assi-

giinngitsoqarpoq, suliniutini aallartinneqartusani sillimaffigineqartariaqartunik ilanngunneqartariaqartunillu. Assersuutigalugu kinguaassiuutitigut atornerluinerit illoqarfinnut sanilliullugu nunaqarfinni amerlanerusut aamma Kalaallit Nunaata Kitaanut sanilliullugu Tunumi amerlanerusut misissuinerit takutippaat. Periusissiami suliniutissat taamaattumik inernerit sapinngisamik pitsaanerpaat anguniarlugit pisutsinut, periarfissanut aamma nunaqqatigiinni ataasiakkaani pisariaqartitsinernut tulluarsarneqassapput.

PERIUSISSIAMI SAMMISAT PINGAARNERIT - ILISIMASANIIT ILIUUSEQARNERMUT

Oqaatigineqareersutut misissuinerit arlallit ersersippaat kinguaassiuutitigut atornerluinerit annertooujussuusut. Naak suliaasaqarfimmi sulianut ilinniarsimasut innuttaasullu akornanni allannguinnissamut annertuumik iliuuseqarnissamut piumassuseqartoqaraluartoq, akornutaasunik suliaasaqarfimmi unaminartorpassuaqarpoq. Tulliuttuni periusissiami sammisat pingaarnert nassuiarnerini suliaasaqarfimmi iliuusissat pillugit iliuuseqarnissamut unaminartut annertuut ilai tikinneqarput, aalajangersimasumik suliniuteqarnikkut unaminartut taakku qanoq aaqqiiffiginissaannut siunnersuuteqarfigineqarlutik. Kinguaassiuutitigut atornerluinernut periusissiaq manna tassaavoq suliaasaqarfimmi suliniutit pitsaasut neriunartullu ingerlateqqinnerinut tapiliusaaq, taakkulu suliniutit nutaat peqatigalugit periusissiamut ilaasallutik. Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20 26. juni 2017-imeersup periusissiaq aamma tapersersorpaa. Meeqqat pisinnaatitaaffiisa malinneqarnissaat aamma assersuutigalugu kinguaassiuutitigut atornerluinerit pillugit suliat sukkanerusumik suliarisarnissaat inatsisip qulakkiissavaa. Taamaalluni periusissiami tunngavimmik ingerlateqqinneqartumik pingaaruteqartumik inissisoqareerpoq. Tamakkiisumik sammiveqarnikkut oqartussaasoqarfillu assigiinngitsut suleqatigiinnerisa annertusineratigut maannamut sanilliullugu annertunerujussuarmik allannguisoqarsinnaavoq siunissamullu ungasinnerusumut suliniuteqartoqartussanngorluni. Soorlutaaq kinguaassiuutitigut atornerluinerup akiorneqarnissaanut isumaginninnermut suliaasaqarfimmi

meeqqanut inatsisip nutaap periusissiaq tapersersoraa, aamma suliaqarfinni allani suliniutit pingaarutillit ingerlanneqarput, suliniummut massumunnga nukittorsaasut.

Tassani ilaatigut eqqaaneqarsinnaavoq peqqinnissamut suliaasaqarfiup ataani imigassamik atornerluinernillu allanik pitsaaliulluni suliaqarneq annertoq, tassaniami kinguaassiuutitigut atornerluineq attuumassuteqarluinnartarmat.

Periusissiami sammisat pingaarnert arfinillit taakku tulliuttumi ataasiakkaarlugit nassuiarneqassapput, anguniakkat, unaminartut, suliniutit ingerlasut siunissamilu suliniutissat siunnersuutit ukkatarineqassallutik. Inatsisinik atuutsitsinermut suliaasaqarfik danskit akisussaaffigimmassuk taamaallunilu oqartussani allaniimmat sammisat pingaarnert amerlanert iluanni inatsisinik atuutsitsinermut suliaasaqarfimmi suliniutissatut immikkut siunnersuuteqartoqassaaq. Siunnersuutit taakku Inatsisinik atuutsitsinermut suliaasaqarfimmi periusissatut suliniutissanullu pilersaarummi oktoberimi 2017-imeersumi suliaasaqarfimmi pitsanngortitsinissamik kissaateqarfiusumi aallaaveqarput. Inatsisinut atuutsitsinermut suliaasaqarfimmi suliniutissatut siunnersuutit periusissiamut matumunnga ilanngunneqarput, tassa inatsisinik atuutsitsinermut suliaasaqarfimmut isumaginninnermullu tunngasut akornanni ataqatigiittoqarmat, soorlutaaq inatsisinut atuutsitsinermut suliaasaqarfik peqqissutsimut ilinniartitaanermullu suliaasaqarfillu arlalinnik attuumaffeqartut.

”

Qaagukkulluunniit meeraanermi
atukkat alianartut kissalaartunik
taarserneqarsinnaapput.

Arnannguaq, meeraanermini kinguaassiutimigut atornerlugaanikoq

PAASSISSUTISSAT/ ILISIMASANILLU PAARLAASSEQATIGIINNEQ

ANGUNIAGAQ:

**INNUTTAASUNUT KINGUAASSIUTINIK
ATORNERLUISARNEQ PILLUGU PAASSISSUTISSIISAARNEQ
ANNERTUSARNEQASSAAQ, SIUNNERFILERNEQASSAAQ
NUKITTORSARNEQASSALLUNILU.**

TASSANI UNAMMINARTUT SUUPPAT?

KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUINEQ PILLUGU ANNERTUNERUSUMIK ILISIMASAQARNISSAQ PISARIAQARPOQ

Kinguaassiuutitigut atorerluineq ukiut kinguliit ingerlaneranni annertusiartuinnartumik oqaasertalersorneqaraluartoq suliassaqarfimmi annertunerusumik ilisimasaqarnissamut suliannertuumik pisariaqartitsisoqarpoq. Soorlu eqqaaneqartoq qanoq nalunaartoqartassanersoq, imaluunniit kinguaassiuutitigut atorerluisoqarneranut atatillugu qanoq ikiorneqarsinnaaneq arlalissuit naluaat. Peqatigisaanik kinguaassiuutitigut atorerluinerit nanineqarnissaannut suliarineqarnissaannullu naleqqiullugu ilisimasanik annertunerusunik sakkunillu pitsaannerusunik suliaqarfimmi assigiinngitsuni suliaqartut ujartuippat. Kinguaassiuutitigut atorerluinerit tunngasunik paasissutissiinikkut suliniutit pillugit siunissamut qanittumut pullaveqarneq naammangilaq, tassami sunniutaa killeqassamat.

Kinguaassiuutitigut atorerluineq pillugu innuttaasunut misissuinerimmi immikkut misigisaqarfisaminnik kinguaassiuutitigut atorerluineq pillugu paasititsiniaanermut allatigulluunniit paasissutissiinermik 65%-it eqqaasaqarsinnaasimangillat. Tamanna sammisaq pillugu siu-

nissamut ungasinnerusumut ingerlaavartumillu paasissutissiinikkut annerusumillu ilisimasanik avitseqateqarnikkut suliniuteqarnissamut annertuumik pisariaqartitsisoqarneranik uppernarsaavoq.

SAMMISAQ PAQUMINARTUUVOQ

Kinguaassiuutitigut atorerluineq oqaluuserisallugu suli paquminartuuvoq, oqallisigissallugu sapernartoq. Amerliartuinnartut misigisimasatik pillugit sapiillutik saqqummertalerput oqaluttuarlutillu, maligassiuusullu taakku sammisaq pillugu killinik nungusaanermi killilersorneqangitsumillu oqaloqatigiinnissamut aqqutissiisuuppat. Innuttaasunut paasissutissanik suliniuteqarneq taamaattumik ataavartumik sammisaq pillugu oqaloqatigiinnermik paquminarsaanermillu ukkatarinnissaaq. Pisuutitsineq kanngusunnerlu aallaavigineqartartut qimallugit taartaanik sapiissuseqarneq nukiillu pigineqartut atortariaqarpagut. Kinguaassiuutitigut atorerluineq akiorniarlugu periusissiami kisaatigineqarpoq maligassiuusut paqumisunnerup nungutinniarnani peqataatinneqassasut, inuiaqatigiinnut takutinniarlugu kinguaassiuutitigut atorerlugaasimagaluaanniluunniit ingerlaqqittoqarsinnaasoq. Kinguaassiuutitigut

”

Peroriartorninni, tarnikkullu
nukittoriartorninni paasiartulersimavara
kannusuutissaqarnanga. Uangani
aalajangiussarinnginnakku pisimasoq.

Henrik, meeraanermini kinguaassitimigut atornerlugaanikoq

atornerluinerit pillugit paasissutissiilluni qaammarsaanerpassuit inuk atornerluisoq inupilussuartut pinngitsaaliisimasutut saq-qummiuttarpaat. Taamaaliornikkut kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu oqalunnermi eqqugaasut innarliisullu erseqqissorujussu-armik illuatungeriisillugit inissinneqartarput. Pivusorli assigiinngitsorpassuarnik katitigaavoq, aamma eqqugaasimasutut inissinneqarneq imaluunniit innarliisutut inissinneqar-

neq peqataasut arlaannulluunniit iluaqutaanngilaq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerimut naleqqiullugu paasissutissiilluni suliniutip ilaatut inuunerinnerup pitsaasup ukkatarineqarnissaa suliarmik sammisaqartunit ujartorneqarpoq, taamaalilluni kinguaassiuutitigut atornerluisoqareernerup kingorna sapinngisamik pitsaanerpaamik inuunerinnissamut illuatungeriit tamarmik pitsaasumik ikiorneqarlutik inuuneqalersinnaqqullugit.

” Oqaluttuarinngisaannarnikuuara,
isumaqartuaannarnikuugama nunarsuarmi tamarmi
misigisimasakka allanit misigineqarsimanngisaannartut.

Arnaq meeraanermini kinguaassiutimigut atornerlugaanikoq

SULIASSAQARFIMMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu paasissutissiisarnerup ineriartortikkiartuaarneranik aamma sammisaq pillugu qaammarsaanermi ilitsersuus-sinermilu atortunik suliaqarnermi isumaginninnermut, peqqissutsimut ilinniartitaanerullu suliaassarfiit iluanni misilittagaqartoqareerpoq. Siusinnerusukut qaammarsaanerniit atortunillu misilittakkat suliaassarfimmi paasissutissiilluni suliniutini nutaani sulinermi ilanngunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tassani ilaatigut sammisaq oqartussa qarfinnit assigiinngitsunit qanoq oqallisissiarineqarsimanersooq aamma ingerlatat qanoq pullavigneqarsimanersut misissussallugit tulluarsinnaavoq, taamaalilluni suliaassarfimmi misilittakkat pitsaasut tunngavigalugit ingerlaqqittoqarsinnaalluni aamma amigaataasut paasisaqarfigineqarsinnaanias-

sammata. Kinguaassiuutitigut atornerluinermut NAKUUSA-p paasissutissiisarnera - Ullut Tamaasa - februar 2018-imi saqqummiunneqartoq, periusissiami paasissutissiinissamut suliniutissatut naleq-qiullugu immikkut soqutiginarpoq. Qaammarsaanikkut NAKUUSA-mit kissaatigineqarpoq kinguaassiuutitigut atornerluinernut sorsuuteqarnermi innuttaasut tamarmik ilanngutitinneqarnissaat, tassanilu takutinniarneqarluni allanngueqataasinnaaneq pillugu innuttaasoq kinaluunniit nalornissuteqassanngitsoq. Ullut Tamaasa taamaalilluni kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu innuttaasunik killilersorneqannginnersumik oqaloqatigiinnissamut ammaassissaaq, aamma qaammarsaanerup qanoq tigu-neqarsimane sutigullu sunniuteqarsimane misissussallugu tulluartsuussaaq, tamanna periusissiami suliniutini ilinniartifigineqarsinnaammat.

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Siunnerfeqartumik paasissutissiinikkut suliniutit – elektroniskiusumik aamma oqallifinni allani** Kinguaassiuutitigut atorneerluineq aamma suliassaqarfimmi suliniutit pillugit nalimuattuni assigiinngitsuni oqallifinnilu ajornannginnerusumik pissarsisinnaaneq qulakkeerniarlugu siunnerfeqartumik paasissutissiinikkut suliniutit aallartinneqassapput. Assersuutigalugu kinguaassiuutitigut atorneerluineq pillugu innuttaasunut tamanut nittartakkamik sanasoqassaaq. Nittartakkami kinguaassiuutitigut atorneerluineq pillugu susassaqarfinni nunallu immikkoortuini tamani neqeroortit suliniutillu tamarmik katersorneqassapput aamma sullinniakkanut assigiinngitsunut sammisumik sammisaq pillugu ilisimasat attuumassuteqartut pissarsiarineqassallutik. Tamatuma saniatigut, sumiiffinnut tulluarsarnissaannut periarfisaqartumik, sullinniakkat assigiinngitsut pisariaqartitaannut sammisu-

mik siunissamut ungasinnerusumut aallussisumik paasissutissiinikkut qaammarsaanerit ineriartortineqassapput. Kinguaassiuutitigut atorneerluinerit pillugit paasissutissiinikkut paasissutissiisaanerit kinguaassiuutitigut atorneerluinerit pitsaaliorderi, nani-neqarnissaat suliarineqarnerilu sammillugit susassaqarfinni sulisunut sammisut imaluunniit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliordermik pissusilersortartunut sammisumik paasissutissiinikkut qaammarsaanerit uani assersuutaapput. Paasissutissiinerup ilaatut pingaaruteqartutut maligassiuisut peqataatinnissaasa eqqarsaatigineqarnissaa inersuussutigineqarpoq.

- **Paasissutissiinermi ilitsersuussinermilu atortut** Pitsaanerpaamik sunniuteqarnissaq anguniarlugu isumaginninnermut, peqqissutsimut ilinniartitaanermullu suliassaqarfiit akornanni suleqatigiinikkut sullinniakkanut oqartussanullu assigiinngitsunut paasissutissiinermi ilitsersuoinermilu atortunik ineri-saasoqassaaq. Atortorineqartussat ilusaat imari-saallu sullinniakkat malillugit allanngorassapput, taamaalillunilu atortut assut assigiinngisitaartuussallutik – uani assersuutaapput oqartussanit atorneqartussat aamma kisitsisitigut paasissutissiinissamut atorneqartussat.

A woman with curly hair, wearing a blue sweater, is positioned in the foreground. Behind her, a polar bear is visible, slightly out of focus. The background is a dark blue, textured surface.

”

Kinguaassiuutitigut qaangiiffigitinnermi
kingunerisa ilagisarpaat, killiliisinnaanerup
annikillisinnaanera. Timivit killissani
malugisinnaavai, timivillu illersorusuttuassavaatit.
Timivit naalaarnissaa ilinniaruk taamaasillutit ilunni
nukissatit nanorsuartullusooq naassarissavatit.

Naja, tarnip pissusaanik ilinniarsimasut inunnik kinguaassiuutitigut atonerlugaasimasunik sullitaqartut

PITSAALIUINEQ

ANGUNIAGAQ:

**KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERMIK
PITSAALIUINEQ ANNERTUSARNEQASSAAQ
NUKITTORSARNEQARLUNILU.**

TASSANI UNAMMINARTUT SUUPPAT?

NALIMUATTUNI ASSIGIINNGITSUNI PITSAALIUINERUP UKKATARINEQANNGINNERA

Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu suliat suliarissallugit assut pisariusinnaallutillu paasiuminaassinnaapput, suliallu taakku nunat-sinni amerlaneri pissutigalugit atornerlunneqartut ikiorneqarnissaat amerlanertigut isigini-arneqartarpoq, kinguaassiuutitigullu atornerluinernik pitsaaliuineq tunullunneqartarluni. Taamaattorli pingaaruteqarluinnarpoq siunissami atornerluisoqaqqinnissaa pinngitsoortinniarlugu ikiorsiinerup katsorsaanerullu saniatigut ataavartumik pitsaaliuinerup aamma ukkatarineqarnissaa. Pitsaaliuinerit assigiinngitsut pingasut akornanni immikkoortitsisoqakkajuttarpoq – aallaqqaataasumik pitsaaliuineq, aallaqqaataasumit pissuteqartumik pitsaaliuineq aamma pitsaaliuinerit pingajuat. Aallaqqaataasumik pitsaaliuineri pineqarpoq ajornartorsiutip pilersinneqannginnerani sioqqutsiniarneq, tassanilu amerlanertigut pineqartarluni nunaq-qatigiinni ileqqut ineriartornerullu allanngortinnissaannik suliniutit siunissamut ungasinnerusumut isiginnittut. Aallaqqaataasumik pissuteqartumik pitsaaliuineq pisarpoq ajornartorsiut pereersimappat tassaniikkajunnerullutillu paasissutissiinarnerit ilinniartitaanikkullu suliniutit soorlu pujortartarnerup unitsinnissaanut pikkorissarneq. Pitsaaliuinerit pingajuat tassaavoq ajornartorsiutit maannakkut illuatungilerniarlugit matusiniapallannerit erngertumillu akuliunnerit. Kinguaassiuutitigut atornerluiner-nut naleqqiullugu pitsaaliuinerit annersaat pit-

saaliuinerit pingajuanni ingerlanneqarput, assersuutigalugu atornerlunneqarsimasunut katsorsaaner-mi. Aallaqqaataasumit pissuteqartumik pitsaaliuineq aamma ingerlanneqarpoq – assersuutigalugu suliaqarfinni sulisunik atuarfinnilu atuartsinerit – sunniutilli sakkortusarniarlugit tassani suliniutit amerlanerusut pisari-aqartinneqarput. Kiisalu kinguaassiuutit atornerluisarneq toqqarlugu akiorniarlugu aallaqqaataasumik pitsaaliuinerit ikittuarakasiupput. Nalimuattuni pingasuni tamani pitsaaliuinerit ataatsikkut ukkatarineqarnerisa annertusarneqarnerisa massakkumut naleqqiullugu siunissami atornerluinissat pinngitsoortissinnaassavaat, aamma peqatigisaanik pitsaaliuiner-mik suliat inuiaqatigiinni sullinniakkanut assigiinngitsunut toraarneqarpata, piffinnut assigiinngitsunut toraarneqarpata inunnullu ataasiakkaanut toraarneqarpata, taava meeqqanut inuusuttunullu kinguaariinnut aggersunut pissutsit pingaarutilimmik allanngortinneqarsinnaanerat periarfissinneqassaaq. Kingornatigut mattusiiginnarnani aallaqqaataaniilli ajornartorsiutit akisussaaffigiumaneqarnissaa pisari-aqarpoq.

KILLEQANNGINNEQ NALINGINNAASUMILLU ATOQATIGIITTARNERMUT ILISIMASAQANNGINNEQ

Nunaqqatigiinni atoqatigiinnermut naleqqiullugu inersimasut akornanni aamma meeqqat inuusuttullu akornanni killeqannginneq suliaqarfinni sulisorpassuit misigisar-paat, tamannalu pakatsi-

nartumik annertuumik misigisaqarnermik kinguneqartarpoq. Taamatut pakatsinermik misigisaqarnermut iliuseqarnissamut ilisimasat annertunerusut sakkullu amerlanerusut ujarторneqarput, taamaalilluni nalinginnaasumik atoqatigiinneq suna-nersoq nunaqqatigiinni ilisimaneqarnerulissamat. Allatut oqaatigalugu nunaqqatigiinni atasiakkaani atoqatigiinneq pillugu ileqqut oqaluuserineqarnissaannut pitsaaliuinermi suliniutit ujarторneqarput. Soorlu siusinnerusukkut allaaserineqartoq kinguaassiuutitigut atonerluineq nunaqqatigiit ilaanni nalinginnaasunnorsimavoq, assiliaru taanna allangortinneqassappat nalinginnaasumik atoqatigiinnermi ileqqut toqqaannartumik suliarinissaat pisariaqarpoq, assersuutigalugu meeqqat inuusuttullu timaannik killiliisinaanermillu ukkatarinneq aqqutigalugit.

ULLUINNARNI AARLERINARTUUSINNAASUT MEEQQAT TOQQISSISIMANISSAANNUT AKORNUSIIPPUT

Kinguaassiuutitigut atonerluinermit naleqqiullugu meeqqanut ulluinnaanni aarlerinartut suut atuuttut mianernartuunersut misissussallugit pitsaaliuinermi aamma pineqarpoq. Eqqaamaneqassaaq meeqqat ulluinnaat ataatsimoortutut isigineqassammat, sumiinneri kikkulu ilaginerai apeq-

SULIASSAQARFIMMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Oqaatigineqareersutut suliniuterpaaluit pitsaaliuinerit pingajuanni suliniutitut pissuseqarput soorlu atonerlunneqarsimasunut katsorsaanerit, assersuutigalugu ilaqutariinnik katsorsaavinni, iliniarnertuunut siunnersuisarfinni aamma angalaqatigiittartuni. Aallaqqaataasumit pissuteqartumik pitsaaliuinnik neqeroorutini pioreersuni eqqaaneqarsinnaavoq atuarfiit atasiakkaat kaammattuisoqarnermik aqqissuussinik atuarfinni pitsaaliuinerat/atuarfimmi isumaginninnermi siunnersorteqarnermik aqqissuussineq aamma MIO-p timi killiliinerlu pillugit akullerni atuartitsineri atortussiaa "Uangaana timiga!". Ajornartorsiut sulii pilersinneqanngitsoq pingaar-

qutaallutik pissutsit illersuisinnaammata aarlerinartorsiortitsisinnaallutillu. Atuareernerup kingorna sunngiffimmi meerarpassuit assersuutigalugu kisimiittarput illersorneqaratik, tassanilu aamma taakkununga kannguttaatsuliortoqarsinnaavoq. Nunanit allanit misilittakkat takutippaat sunngiffimmi ingerlataqarnerit isumannaatsut toqqissisimanartullu atonerluinerit allatigullu sumiginnaanernut naleqqiullugu kinguneqarlutikum pitsaaliuinermik sunniuteqartartut. Taamaattumik meeqqanut inuusuttunullu sunngiffimmi sammisassat isumannaatsut piukkunnartumik neqerooruteqartut qulakkeerneqarnissaat aamma periusissiami nutaami pingaaruteqartut ilagaat.

INUNNUT KINGUAASSIUUTITIGUT KANNGUTTAAT-SULIORNERMIK PISSUSILERSORTARTUNUT KATSORSAASOQANNGILAQ

Aamma innunut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunut suliniuteqannginneq kinguaassiuutitigut atonerluinerit kinguneqarlutikum pitsaaliornissaannut annertuumik aporfiupput. Allaaserineqartutut tamanna periusissiami nutaami allangortinniarlugu sakkortuumik iliuseqarfigineqartussaavoq.

nertut pitsaaliuinermit naleqqiullugu kinguaassiuutitigut atonerluisoqarsimatillugu toqqaannartumik tassunga isiginnittumik nuna tamakkerlugu suliniuteqanngilaq. Peqqinnissaqarfimmiippoq suliniut MANU, angajoqqaanngortussanut piareersarluni pikkorissarnissamut neqeroorut, pingaarnertut pitsaaliulluni suliniummut assersuut, siunissami sumiginnaanermik pitsaaliuisusaaq. MANU taamaalilluni aamma kinguaassiuutitigut innarliinerit pitsaaliornissaannut iluaqutaavoq, kisiannili kinguaassiuutitigut innarliinernut siunerfeqarnani.

Misigisimasama kinguneri ukiorpassuarni isertugarujussuunikuupput. Oqaasertalersinnaaleriasaarpakka, inummik tusarnaartoqarpunga isigineqalerlungalu. Ikiorneqarsimanngikkuma nalunngilara arlaanni nakkaannikuussagaluarlunga

arnaq meeraanermini kinguaassiuutitigut atonerlugaanikoq

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Nalinginnaasumik atoqatigiinneq pillugu suliniutit pitsaaliuisut** Nalinginnaasumik atoqatigiinneq isiginiarlugu nunaqqatigiinni tamani toqqaannartumik, siunissamut ungasinnerusumut pitsaaliuilluni suliniutit atulersinneri. Suliniutit piffissap ingerlanerani atulersineqassapput aamma siunissami tunngaveqalernissaat qulakkeerniarlugu sumiiffinni pissut-sinut naleqqussarneqassapput. Nalinginnaasumik atoqatigiinneq pillugu ilisimasat siararternerinut sulinerlut aamma suliniutit aalajangersimasut ineriartortinnerinut pullaviit isumaginnittoqarfik, peqqinnissaqarfik ilinniartitaanermullu tunngasut akornanni suleqatigiilluarnikkut ingerlanneqassapput, oqartussat taakku akornanni arlalitsigut attuumaffeqarmata.
- **Nuna tamakkerlugu paasissutissiinikkut iliniartitaanikkullu ingerlatat** Sullinniakkanut assigiinngitsunut erseqqissumik anguniagaqartunik najoqqutassaqaqtunillu inuiaqatigiinni, sumiiffinni inunnullu ataasiakkaanut nuna tamakkerlugu paasissutissiinikkut iliniartitaanikkullu ingerlatat ineriartortinneqassapput. Ingerlatat tamakkiisumik sammi-veqassapput aamma oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni ataqatigiisarneqartumik suleqatigiinnikkut ineriartortinneqassallutik.
- **Meeqqanut inuusuttunullu sunngiffimmi ingerlatanik piukkunnartunik amerlanernik pilersitsineq** Sunngiffimmi meeqqanut inuusuttunullu avatangiisit toqqissisimanartut qulakkeerniarlugit nuna tamakkerlugu piukkunnartunik isumaqartunillu sunngiffimmi ingerlatanik amerlanernik pilersitsisoqassaaq. Sumiiffinni periarfissat pisariaqartitallu siunertaralugit ingerlatat taakku tikikkuminartullu ineriartortinneqassapput. Tassunga atattillugu sunngiffimmi ingerlatanut tulluurtunut sumiiffinni periarfissat suunersut paasineqar-nissaat kaammattuutigineqassaaq.
- **Inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunut katsorsaarnissamut neqeroorut** Oqaatigineqareersut inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunut innarliisinnaasunullu ikiorsiinissamik katsorsaarnissamillu qulakkeernittumik pitsaaliuinikkut suliniuteqarnissaq pingaaruteqartupilussuuvoq, taamaattumillu sullinniakkanut immikkut aaqqisuunneqartumik neqeroorutini pilersitsisoqassalluni (Inuit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissuseqartut pillugit immikkoortoq uani innersuusutigineqarpoq).
- **Siusissukkat suliniutit ukkataralugit isumaginninnermut tunngasunik suliniutit suliniartortinneqassapput (pisumut naleqqiullugu)** Kinguaassiuutitigut atornerluinerit pitsaaliornerninut iluaqutaasinnaasunik suliasaqarfimmi siusissukkat suliniuteqarnermi suliniutit pitsaanerulersinneqassapput. Assersuutigalugu siusissukkat suliniutip MANU-p anertusineqarnissaa pillugu isumaginninnermut, peqqissutsimut ilinniartitaanermullu suliasaqarfiit akornanni suleqatigiittoqareerpoq, meeqqat 0-2-nik ukioqartut kisiisa pinngit sullinniakkat meeqqanut inuusuttunullu 18-it tikillugit ukiullit amerlineqarlutik.

INATSISINUT ATUUTSITSINERMUT SULIASSAQARFIMMI SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUT

- **Kalaallit Nunaanni Pinerlutsaaliuinnermut Siunnersuisoqatigiit nukittorsarneqassapput** Siunnersuutigineqarpoq Pinerlutsaalinnermut Siunnersuisoqatigiit namminersortumik attaviitsumillu allattoqarfilerlugu nukittorsarneqassasoq, Kalaallit Nunaanni pinerluteqartarnerit allanngoriartorneri pillugit nammenerluni misissuisinnaasassaaq. Siunnersuisoqatigiit Naalakkersuisunut, Inatsisartunut, Kalaallit Nunaanni kommuninut, danskit naalakkersuisunut oqartussanullu attuumassuteqartunut allanut taamaalilluni siunnersuisinnaasassaaq. Kalaallit Nunaanni Pinerlutsaalinnermut Siunnersuisoqatigiit pinerlutsaalinnermik suliaqarnermini kommunit siunnersuisoqatigiinnit qanoq tapersorsinnaanerlugit immikkut isummerfigisariaqarpaat.

OQARTUSSAASOQARFIN SULIALINNIK SULEQATIG

ANGUNIAGAQ:

KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIISAARNERUP
PITSAALIORNEQARNERANI KATSORSAANERMILU
OQARTUSSAASOQARFIIT ASSIGIINGITSUNIK SULIALLIT
SULEQATIGIITTARNERAT NUKITTORSARNEQASSAAQ.

TASSANI UNAMMINARTUT SUUPPAT?

ERSEQQISSUNIK SULERIAATSINIK SULEQATIGIINNISSAMULLU ISUMAQTIGIISSUTINIK AMIGAATEQARNEQ

Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu susassaqaqfinni sulisut ingerlataqaqfiillu assigiingitsorpassuit ilanngutitinneqartarput. Isumaginninnermi oqartussat assersuutigalugu nalunaarutitik sulianillu suliarinninnermik isumaginnippat, peqqinnissaqaqfimmi sulisut atornerluinermik eqqugaasunik misissuisarput, sulianik nalunaarutigineqartunik Politiit misissuisarput, atuarfinni, ulluunerani paaqqinnittarfinni il.il. sulisut atornerluineq pillugu pasitsaassisoqartillugu iliuuseqartarput, Pinerluttunik isumaginnittut kannguttaatsuliorsimasut eqqartuunneqarsimasut il.il. isumagisarlugit. Kinguaassiuutitigut atornerluinernut akiuinialuni sulinermi allannguuteqarnissamut piumassuseqarneq susassaqaqfinni sulisut ingerlataqaqfiillu akornanni annertuvoq, kisiannili susassaqaqfiit akornannili suleqatigiinneq akuttunngitsumik attaveqaatitigut, aqqqissugaanikkut atassuteqaatitigullu unamminartoqartarpoq.

NIK ASSIGIINNGITSUNIK GIINNEQ

Susassaqarfinni sulisut arlalissuit oqartussa qarfiit assigiinngitsut akornanni akisussaaffiit inissisimanagerisa agguarneri ersernerluttunik unaminartut uparuarpaat, aamma taakku akornanni suleriaatsit aalajangersimasut suleqatigiinnissamullu isumaqatigiissutit ujartorlugit, taamaalilluni kina qaqugu, sooq qanorlu sussanersoq erseqqilluinnartunngortinneqartariaqarluni. Isumasioqatigiinnissamut ilisimasatigullu paarlaasseqatigiinnissamut naapinnissamut aalajangersimasumik piffissalerneqartunik, iliuuseqarnissamut aalajangersimasumik piffissalerneqarsimasunik, inissisimanageri erseqqissumik agguarsimasunik aaqqissugaasumillu malitseqartitsisunik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit aalajangersimasumik pisussaaffiliisut ujartorneqarput. Allatut oqaatigalugu kinguaassiuutitigit atonerluinerit pillugit oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinnermut naleqqiullugu killeqarfinnik peersitsinissamut pisariaqartitsisoqarpoq, taamaalilluni kikkut tamarmik inissisimanertik pillugu ilisimaarinnillutik aamma assigiinngitsunik sulinermi sanngiiffiit pinnagit nukittuffiit nassaarineqassammata. Attaveqatigiinneruneq, ingerlaavartumik malinnaaneq, allannguinnissamut piareersimaneq, iliuuseqarnissamut piareersimaneq aamma suliniutit sumiiffinni annertunerusumik tunngaveqarnissaat ujartorneqarput. Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni naammangitsumik suleqatigiinneq suliniutini pineqartunut innunut ilungersunartumik kingunerlutsitsisinnaavoq. Tamatumunnga assersuutit tassaapput kinguaassiuutitigit atonerlunneqarsimasut meeqqat killisiornissaannut naleqqiullugu sivisuallaamik utaqqisarneq aamma atonerluineq pillugu pasitsaassa qarnermi suliani iliuuseqartannginneq.

SULISUT SULIATIGUT PIGINNAASAQARNERI TARNIKKULLU ATUGARISSAARNERINIK NAAMMANGITSUMIK UKKATAQARNEQ

Kinguaassiuutitigit atonerluinerinik suliaqarneq sulinermi tarnikkullu ilungersunarpoq. Suliaqarfinni sulisorpassuit suliassa qarfimmi sulinissamut naammattumik piareersimasut misigisimanngilat aamma ilisimasaqarnerunissaq, piukkunnartunik siunnersiueqateqarnissamik periarfissaqarnissaq aamma allatigit suliatt annertussusaatigit iluarsiiisoqarnissaanik ujartuisoqarpoq, taamaalillutik kinguaassiuutitigit atonerluinerinik suliaqarnissamut pisariaqartumik piffissaqarsinnaaniasagamik. Ilaatigit sammisanik ilungersunartunik meeqqanik oqaloqateqarnissamut sungiusartarnissat kiisalu suleriaatsit pillugit ilisimasanik paasissutissanillu annertunerusunik aamma nalunaarutinut atatillugu piumasaqaatinik ujartuisoqarpoq. Sumiiffinni suliaqarfinni sulisut kinguaassiuutitigit atonerluinerinik suliaqarnissamut qanoq pitsaatigisumik piareersimanageri assigiinngitsorujussuupput, taamaammallu pitsaaliuineri katsorsaaner milu piukkunnartumik neqerooruteqarsinnaanermut sullissisut kikkunerit apeqqutaasorujussuavoq. Suliaqarfinni ingerlataqarfinnilu assigiinngitsunik suliaqarfinni sulisut sumiiffinni suliattigit paasisimasa qarnerup nukittorsarneqarnis-

”

paarineq imminut asaneruvoq.

Allat eqqarsaatiginagit imminut salliutigit aamma
timit tarnillu eqqarsaatigalugit killiliigit.

Arnajaraq, meeraanermini kinguaassiutimigut atornerlugaanikoq

saa ujartorpaat aamma kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sulinermi sumiiffinni inuit isumalluutit ilanngutitinneqartarnissaat kaammattuutigalugu. Nunaqqatigiinni ikinnerusuni suliassamik isumaginnissinnaasumik suliatigut paasisimasaqartumik nassaarnissaq sa- pernartarpoq, kisiannili inuit isumalluutit tunniussimasut ajornanngitsumik suliassamik ki- vitsisinnaallutik immikkoortumilu tunngaveqar- neq ineriartortitsinerlu qulakkeertarpaat. Assersuutissaapput kommunefogedit nunaqar- finni tassaasut inuit isumalluutaasut, taakku kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu pikkorissarneqarsinnaapput suliagarnermilu peqataatinneqarsinnaallutik. Aamma uani sulia-

nik sularinnittut arlallit suliassa qarfinni suli- suusut, nammineerlutik kinguaassiuutitigut atornerlunneqartarsimanerat taamaammallu suliassaminnik artorsarsinnaaner at aamma inuit allat innarlighaanerminnik oqaluttuaannik suliagarnerminni kingunerlutitseqqilersinnaa- nerat unammillernarpoq. Kalaallit Nunaanni kinguaassiuutitigut atornerluinerit taamatut amerlatigitillugit pingaartuuvoq ajortorsiu- tip taassuma ukkatarineqarnissaa ajornartorsium- mullu suliniutinik aallartitsisoqarnissaa, tassani sulisut suli at pillugit ilisimasaqarnerat kisi at pineqarnani aammali tarnikkut atugarissaarnis- sa at eqqarsaatigineqassalluni.

SULIASSAQARFIMMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Meeqqanut kinguaassiuutitigut atornerluiso- qarsimatillugu suliani siunnerfeqarluartumik erseqqissumik suleriaaseqartumik suleqatigiin- nissamullu isumaqatigiissuteqarfiusunik kom- munit ilai sulinermik ingerlataqareerput. Aala- jangersimasumik suleriaaseqarfiusumik erseq- qissumillu inissisimanikkut agguarneqarsima- sumik sumiiffimmi upalungaarsimanermut as- sersuut tassaavoq Qaammaavik – Aasianni ila- qutariinnik katsorsaavimmi ingerlanneqartoq. Qaammaavimmi ingerlatsineq meeraq kingu- aassiuutitigut atornerlunneqarsimasoq pillugu oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suli allit akornanni suleqatigiinnerup qanoq ingerlanis-

saanut aalajangersimasumik erseqqissumillu suleriaaseqarfivoq. Tassani suliniutip pitsaas- susaa qulakkeerniarlugu suleqatigiinneq pillugu oqartussa qarfiit assigiinngitsunik suli allit akor- nanni allanneqarsimasunik isumaqatigiissusior- toqarsimavoq. Peqataasut akuusut tamarmik nalunngilaat suliagarfinni sulisut assigiinngit- sut qanoq sulissanersut, kinalu sumut akisus- saanersoq erseqqippoq. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut ingerlaavartumik nutarterne- qartarpoq, taamaalilluni assersuutigalugu so- raartoqarnerani nutaamillu atorfinitsitsisoqar- nerani ilisimasat annaaneqarneq ajorlutik.

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsima- tillugu oqartussaasoqarfiit assigiinngitsu- nik suli allit akornanni suleqatigiinneq pillu- gu nuna tamakkerlugu suleriaaseqarneq** Qaammaavimmi aqqissuussineq isumas- sarsiffigalugu kinguaassiuutitigut atorner- luisoqarsimatillugu suliani oqartussaaso- qarfiit assigiinngitsunik suli allit akornanni suleqatigiinneq pillugu sumiiffinnut tullu- arsarneqarsinnaasumik nuna tamakkerlugu suleriaatsip atuutilersinnera. Suleriaatsip oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik su- li allit akornanni inissisimanerit akisussaaf- fillu agguarneri pillugit erseqqissunik na-

joqqutassa qarfinnaavaa kiisalu sumiif- finni suleqatigiinnermut piffissanut, ata at- simiinnerit aqqissugaaneritut, malitse- qartitsinnermut tunngaveqarnermullu erseqqissunik piunasaqaateqarsinnaalluni. Allatut oqaatigalugu kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sulianik suli a- qarfinni assigiinngitsuni piffinni passussi- neq pillugu aqqissugaasunik assigiissar- neqartumillu suleriaatsinik piareersaaso- qarsinnaavoq, piffinni suleqatigiinnerni kii- salu oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suli allit akornanni ataatsimiitaliani inatsi- sitigut aalajangersaavigineqartussanik.

- **Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pisussaaffiliisut** Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu aamma siunissami suliniutit tunngaveqarnissaat pillugit oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinnerup ingerlaavartup pitsaassusaa qulakkeerniarlugu inatsisini aalajangersakkat aallaavigalugit suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pisussaaffiliisut piareersarneri, qinikkanit sumiiffinilu atsiorneqartut.
- **Peqqinnissaqarfiit politiillu inunnik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunik misissuinermi suleqatigiinnerat nukittunerusoq** Inuit kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut peqqinnissaqarfimmi misissortinnerminni misigissavaat sulisunit suliamik ilisimaarinnittumik qajassuurtumillu misissorneqarlutik. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, misissuinermi Politiit peqqinnissaqarfimmilu sulisut akornanni suliassaak akisussaaffiillu ersarissuunissaat. Tassunga atatillugu qulakkeerneqassaaq, peqqinnissaqarfimmi sulisut, inunnik misissuisut, suliaminnut ilitersuulluarneqarsimanissaat.
- **Inuusuttuni 15-it inorlugit ukiulinni kinguaassiuutitigut tuniluuttunik nappaateqartoqartillugu aamma naartuersittoqarnerani iliuitsit annertunerusut** Susassaqarfinni assigiinngitsuni sullissisunut paasisutissanik suliarinnittoqassaaq ersarissumillu nalunaartussaannermut najoqqutalior-toqassaaq qulakkeerniarlugu, sullissisut qaqugukkut qanorlu nalunaaruteqartassanersut.
- **Susassaqarfinni sulisut tamarmik nalunaaruteqartarnissaat pillugu suleriaatsit erseqqissut** Nalunaaruteqartarneq pillugu susassaqarfinni ingerlataqarfinnilu assigiinngitsuni sulisunut paasisutissanik suleriaatsinillu erseqqissunik suliaqartoqassaaq, taamaaliornikkut qulakkeerneqassamat sulianik suliallit tamarmik qaqugukkut qanorlu ilillutik nalunaaruteqartassanerlutik ilisimaqqissaagaqalernissaat.

INATSISINUT ATUUTSITSINERMUT SULIASSAQARFIMMI SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUT

- **Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni pinerlutsaaliinermilu suleqatigiinnerup qulaajaavigneqarnera** Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni pinerlutsaaliinermilu suleqatigiinneq nalinginnaasumik aalajangersimasunilu qulaajarneqartariaqarpoq. Sulineq pitsaannerusumik ullutsinnullu naleqqunnerusumik aaqqissuunneqarsinnaanersoq paasisaqarfiginiarlugu pitsaaliuiner-mik sulinerup aaqqissugaanera qulaajarneqartariaqarpoq. Tamatuma saniatigut pitsaaliuiner-mi, oqartussaasoqarfiillu assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinneq piviusumik qanoq ingerlanersoq misissussallugu tulluarsinnaavoq. Tamanna tunngavigalugu oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni, politiit, pinerluttunik isumaginnittut, peqqinnissaqarfiup, isumaginnittoqarfiup il.il. akornanni pitsaaliuilluni suleqatigiinneq qanoq nukittorsarneqarsinnaanersoq pillugu kaammattuutunik qulaajaaneq imaqartariaqarpoq.

”

Katsorsartereernermik kingorna
inuttut piginnaasatigullu allatigullu
nukissaqaleriasaartarput. Atornerlugaasimanermit
misigissutsip qimannissaannut ikiortarpagut
- assersuutigalugu anaanatut, nuliatur
misigsaqarnissaat takutinniartarparput.
Atornerlugaasimanerata inituallaalerneranni
takunniffissamik nutaamik takutinniartarpagut.

tarnip pissusaanik ilinniarsimasut inunnik kinguaassiutitigut atornerlugaasimasunik sullitaqartut

”

Oqaloqatigiinneq tarnimut oqilisaataasinnaasaqaaq.
Taamaasilluni inuuneq qanoq kusanartigisoq
takuneqaqqilersinnaasarpoq, aammalu
inuuneqarsinnaasoq aarlerinangitsumik avatangiisini.
Uanni kajumissueq asasannit pisarpara. Taakku
unammissutaat tassa uanga unammissutigaa.

Heidi, inunnut kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasunut qanigisaasut

EQQUGAASUT ILAQUTAALLU

EQQUGAASUT ILAQUTAASULLU, KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUISOQARSIMATILLUGU IKIORNEQARNISSAMIK PISARIAQARTITSISUT, TAPERSORSORNEQARNISSAMIK, SIUNNERSORNEQARNISSAMIK KATSOSARTINNISSAMILLU PITSAANERUSUMIK NEQEROORFIGINEQASSAPPUT.

ANGUNIAGAQ:

TASSANI SUUT UNAMMINARTUUPPAT?

NANISINISSAQ UNAMMINARTUUVOQ

Kinguaassiuutitigut atornerluinermi eqqugaasut taakkulu ilaqutai ikiorsinnaajumallugit pisariaqarpoq kikkuunersut paasissallugit. Taamaattorli kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut inuit naninissaat sapernartorjuusinnaavoq. Paquminartuunera, kanngusunneq, pisuusutut misigineq il.il. pissutigalugit qanoq pineqarsimanertik pillugu arlalissuit nammineq saq-qummerneq ajorput oqaluttuarlutillu. Meeqqat atornerlunneqarsimasut nammineq ikiortissarsiortarnerat qaqutigooortuuvoq. Amerlanertigut atugarliortitaareernermit kingorna ukiorpas-suit qaangiutereernerini saqqummertarput. Ila amerlanertigut oqaaseqaqqunagit siorasaar-neqartarput, ilai innarliisortik illersorniarlugu nipangersimasarput, ilai ikiortigisinnaasaminik oqaluttuarfissaqarneq ajorput. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit isertuunneqarnerinut suunngitsutullu nassuiarneqarnerinut pissutaasut pisullu assigiinngitsorpassuupput.

Taamaattumik kinguaassiuutitigut atornerluinerit paasinissaannut aalussinerunissaq pisariaqarpoq, taamaalilluni atornerluinerinut ilisarnaatit takujuminarnerulerlutillu iliuuseqarfiginissaat sapernannginnerulissaaq.

SULERIAATSINUT SAAFFIGINNIFFISSANULLU ILISIMASAQANNGINNEQ

Kinguaassiuutitigut atornerluinerinut ilisarnaatinut iliuuseqarsinnaanissaq, sumut saaffigin-nissinnaaneq, aamma inatsisinut naleqqiullugu sutigut pisussaaffeqarneq ilisimassallugu pingaarluinnarpoq. Taamaattorli atornerluisoqar-simanageranik pasitsaassinermit ilisimasaqarnermilu susoqassanersoq assut nalornissutigineqartarpoq - sulianut ilinniarsimasuni aamma inuinnarni. Apeqqutit ilai akuttunngitsumik saq-qummertartut tassaasarput nalunaaruteqarnis-samut kina akisussaannersoq, kimut saaffigin-nittoqassannersoq, aamma kinaassuseq saq-qummiunnagu nalunaaruteqartoqarsinnaanersoq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit pillugit suliani suleriaatsit saaffiginnitarfiillu pillugit ilisimasat amigarput, tamannalu Qaasuitsup Kommunitoqaanit uppersarneraqartunik MIO-mit paasineqarluni. Tassani MIO-mit misigineqarpoq innuttaasut sumut nalunaaruteqarsinnaaneri pillugit paasissutissiisumik allagarsii-soqarneratigut nalunaartarnerit amerlassusaat 50%-imik qaffattut.

NUNA TAMAKKERLUGU KATSORSAAVEQANNGILAQ

Aamma nunami maani kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunut inunnut katsorsaanerup qulakkeerneqarnissaa unamminartuuvoq. Sumiiffiit ilaanni piukkunnaateqartumik piffissami sivisuumi katsorsaasinnaaneq neqeroorutigineqarpoq – assersuutigalugu ilaqutariinnik katsorsaavinni imaluunniit inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimallutik kingunerlutsitsisunik katsorsasunit angalaaqatigiittartunit neqeroorutaagal-

lartut – kisianni sumiiffiit ilaanni taamatut katsorsaanerup neqerooruteqarnissamut nukisat piginnaasallu pisariaqartut pigineqanngillat. Tamatuma saniatigut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunut inunnut ilaqutaasut anertunerusumik isiginiarneqarnissaat ujartorneqarpoq. Ilaqutaasut amerlanertigut ikiortissaaleqisarput, aamma ilaquttami misigisasaannik suliarinnissamut sapinngisamillu siumut sammisumik tapersorneqarnissamut naleqqiullugu ilisimasani siunnersorneqarnissamillu aamma atorfissaqartitsillutik.

IMMIKKOORTUMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Qujanartumik kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut ikiorniarlugit annertuumik suliniuteqartoqareerpoq, aamma sumiiffinni nunalu tamakkerlugu isumassarsiffiusinnaasunik suliniuterpassuaqarpoq, periusissiami nutaami isumassarsiffiusinnaasunik aamma/imaluunniit ineriartorteqqinneqarsinnaasunik. Nuna tamakkerlugu suliniutit anginerusut ilaat tassaavoq inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimallutik kingunerlutsitsisunik katsorsaasut angalaaqatigiittartut, 2013-imi Naalackersuisunit pilersinneqarsimasoq. Angalaaqatigiittartut tarnip pissusaanik ilisimasallit aamma tarnip pissusaatigut katsorsaasut Kalaallit Nunaanni angalasarpit aamma inersimasut meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimallutik kingunerlutsitsisut katsorsarneqarnissaannik neqeroorfisarlugit. Taakku qaammatit aqqanillit iluanni sapaatip akunnikkaarlugit illoqarfinni nunaqarfinnilluunniit ataasiakkaaniittarpit, inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimallutik kingunerlutsitsisunik eqimattakkaanik ataasiakkaanilluunniit katsorsaannissamik neqeroorutit saniatigut aamma sumiiffinni kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunik sullitaqartunik pikkorissaasarlutik, assersuutigalugu eqqugaasimasunik ilaqutaanillu atuartitsineq, attaveqaatit ataatsimiisineri, siunnersueqatigiittarnerit pikkorissaarnerillu ingerlattarlugit. Angalaaqatigiittartut

2013-imi pilersinneqarmata illoqarfinni aqqaneq marlunni nunaqarfinnillu marlunni inuit 550-it missaaniittut katsorsarneqarsimapput.

Angalaaqatigiittartut suliniutaat akeqanngitsumik oqarasuaatikkut siunnersuisarfimmit 141-mit tapartaqarpoq, meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimagaanni tapersorneqarluni oqaloqateqarnissamut sianertoqarsinnaalluni. Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunik sulianer ingerlasunut naleqqiullugu, Saaffik, Qitiusumik Siunnersuisarfiup ilaatut, sulianik ilisimasalinnut tamanut meeqqanik inuusuttunillu 0-18-imut ukioqartunut kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu suliani, siunnersuinerup ilitseruinerimillu neqerooruteqartarpoq. Tassunga ilanngullugu kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sulianik passussinerup sumiiffinni sakkunik inersaanermi kommuninut Saaffik ikiuuttarpoq, suliani aalajangersimasuni siunnersuisarlutik ilitseruussisarlutillu, aamma meeqqanik oqaloqateqarneq, ernumanermik uuttuut il.il. pillugit kommunini tamani pikkorissartitsisarlutik. Saaffik aamma Meeqqat pillugit angalaaqatigiittartarpoq, nunami angalasartut aamma immikkut pisariaqartitsisoqarnerani aamma kommunit isumaqatigiissuteqarfialugit meeqqat innarlerneqarsimasut katsorsarnissaannut neqerooruteqartarluni.

Ikiorneqarsimanngikkuma nalunanngilaq ullut
tamaasa suli imertarlungalu ikiaroortarsimassagaluarpunga.
Ullumikkut nukissaqaqaanga, allaat ilinniagaqalernissara
aallartinnialerpara. Atuarfigerusutannut qinnuteqaatiga
nassiutereerpara. Pissanganacaq. Taamanikkut
pinngitsaalisaagama atuarimmiit anigaluarpunga
nukissaarukkama.

Inuusuttoq atornerlugaanikoq

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Eqqugaasunut ilaqtanullu tamanut katsorsaansamut neqeroorut** Eqqugaasut ilaqtallu katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut, nunami sumiluunniit najugaqarnerat apeqqutaatinnagu ikiorserneqarnissamut periarfissaqassapput. Katsorsaansamut neqeroorutit katsorsaansinnaasuni assigiingitsuni nassaarineqarsinnaapput (inuttut katsorsartinneq, ataatsimoortunik katsorsaaneq il.il.) qanoq ittuussusaallu (assersuutigalugu Skype aqutigalugu katsorsartinneq), sumiiffimmi periarfissat killeqartitsinerillu apeqqutaatillugit aamma assigiingitsuusinnaallutik. Kikkunnut tamanut katsorsaansamut periarfissaqassaaq.
- **Neqeroorutit pioreersut pitsaasumik sunniuteqartut annertusineri** Suliniutit neruunaateqartut sunniuteqarluartullu annertusineri ineriartortinnerilu soorlu Saaffiup ataani meeqqat pillugit angalaqatigiittartut aamma inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimanermik kingunerlutsitsisunik katsorsaasut angalaqatigiittartut.
- **Meeqqat atornerlunneqarsimasut naninisaannut sakkut amerlanerusut** Meeqqat atornerlunneqarsimasut sukkanerusumik naninisaannut nuna tamakkerlugu sumiiffinnilu suliniutit, ilaatigut ilisimasatigut, paasissutissiinikkut uppersaanikkullu suliniutit kinguneqarluartut aqutigalugit.
- **Ilaquttat pillugit immikkut suliniutit** Sumiiffinni pisariaqartitat aallaavigalugit ilaquttat pillugit tapersersuinerimut immikkut suliniutinik ineriartortitsineq (assersuutigalugu sumiiffinni ikorfartuisartut aamma eqqugaasimasunik ilaqaasunillu atuartsineq). Inunnut atornerlunneqarsimasunut ilaqaasunut aamma kinguaassiuutitigut kanngutaatsuliornermik pissuseqartunut ilaqaasunut neqerooruteqassaaq.
- **Nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinniffinni kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunik isumaginninnermik nukittorsaaneq** Nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinniffinniittut meeqqat inuusuttullu amerlalluinnartut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimapput, sammisallu taassuma ukkatarineqarnissaa piomasaqartitsivoq. Ulloq unnuarlu paaqqinniffinniittut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut pillugit sulianik isumaginnineq nukittorsarniarlugu aamma suli atornerluisoqarsinnaanera annikillisinriarlugu ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut siunnerfeqartumik assigiingitsutigut suliniutit aalajangersimasut aallartinneqassapput. Suliniutinut ilaatigut ilaasinnaapput meeqqanik qulaajaanissamut sakkut, katsorsaansamut periarfissat atornerlunneqarsinnaasut kiisalu sulisunut ilisimasat tapersersuinerillu annertunerusut. Tassunga atatillugu ulloq unnuarlu paaqqinniffinni inuit innarluutillit immikkut isiginiarneqartariaqarput, tassa taakku kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut naleqqiullugu immikkut aarlerinartorsiortuummata.
- **Meeqqanut inuusuttunullu toraagaqartumik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunut suliniutit** Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut inuit akornanni sammisaqarnerni peqataanissamut neqeroorfigineqartassapput, nalaataqarnermi timikkut tarnikkullu kingunerlutsitsinertik nammineq inuttut imaluunniit ataatsimoortutik misigissutsimik assigiingitsutigut oqaatiginissaannut ikorfartorneqarnissallutik. Soorlu imaassinnaavoq timi aalatillugu sammisaqarnikkut, nutaalianik pilersitsinikkut, imaluunniit nipilersornikkut.
- **Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu peqqinnissaqarfimmi passunneqarnerisa nukittorsaavigineqarneri** Peqqinnissaqarfimmi sulisunut suleriaatsit, piginnaanngorsaaqqiinerit ilinniartitaanerillu atuutilersinneqassapput, taamaalilluni sulisut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunik inunnik tiguisut suliassat nassaarinisaannut, passussinissamut iliuuseqarnissamullu piareersimassammata.
- **Sulisunik piginnaanngorsaaneq** Ilinniarti-taanerni pioreersuni piginnaanngorsaanerit ilanngutitinneqassapput kiisalu immikkortuni tamani sulisunut pikkorissaasoqarluni, kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut pillugit ilisimasat annertusinerinik aamma suliassa-qarfimmi nalunaaruteqartussaataaneq pillugu ilisimasat qulakkeerneqarlutik. Sulianut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut atornerlunneqarsimasut pillugit sulianik isumaginnineq nukittorsarniarlugu aamma suli atornerluisoqarsinnaanera annikillisinriarlugu ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut siunnerfeqartumik assigiingitsutigut suliniutit aalajangersimasut aallartinneqassapput. Suliniutinut ilaatigut ilaasinnaapput meeqqanik qulaajaanissamut sakkut, katsorsaansamut periarfissat atornerlunneqarsinnaasut kiisalu sulisunut ilisimasat tapersersuinerillu annertunerusut. Tassunga atatillugu ulloq unnuarlu paaqqinniffinni inuit innarluutillit immikkut isiginiarneqartariaqarput, tassa taakku kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut naleqqiullugu immikkut aarlerinartorsiortuummata.

tuumassuteqartunut sulisut piginnaasaasa ineriartortinnissaannut neqerooruteqarnissaq pingaaruteqarpoq- ilinniarsimasunut ilinniarsimanngitsunullu- najugarisami inunnik sullissisut, kommunefogedit, peqqinnissamik suliaqartut ilinniartitsisullu eqqarsaatigalugit.

- **Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsisip allanngortinnera pillugu inatsisissamut siunnersuut (Kinguaassiuutitigut pinerluttarneq il.il.)** Pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinnissaanut siunnersuut Inatsisartunit suliarineqassaaq, taassuma kingunerisaanik pinerluttulerinermi inatsimmi § 74 naapertorlugu kinguaamik ilaqtumik qanigisamik qatanngummilluunniit atoqateqarnerup pinerluuteqarnerut isigineqarnera qitornavissianut aamma atuutilersillugu annertusineqassaaq. Tama-

tuma saniatigut Pinerluttulerinermi inatsimmi § 77 pinngitsaaliilluni atoqateqarnermut aalajangersakkamut tunngasoq, imminnut ikiorsinnaanngitsumik imaluunniit pissutsit pissutaallutik akerliliisnaanngitsumik aammalu meeqqat 12-it inorlugit ukiulinnik atoqateqartunut atuutilersillugu annertusineqassaaq. Pinerluttulerinermi inatsimmi §§ 77 aamma 78 imminnut ikiorsinnaanngitsumik atoqateqarnermut inerteqqut atuuttoq katissimasunut atuutilersillugu annertusineqarnissaa siunnersuutigineqarportaaq. Kiisalu pornomut tunngatillugu ileqqulersornertut tunngasut aamma meeqqat pillugit pornonik pigisaqarneq kiisalu atoqatigiinermik niuernermut tunngasut inatsimmi pinerluuteqarnerut isigineqalertussanngorlugit arlalitsigut allannguisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

INATSIINUT ATUUTSITSINERMI SULIASSAQARFIMMI SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUT

- **Eqqugaasunut siunnersuineramik pilersitsineq** Naalakkersuisut oqarasuaatikkut atasuteqartarfimmik persuttagaasimasunut siunnersuisarfimmik pilersitsinissamut maannakkut pilersaarusiorput. Siunertaq tassaavoq siunnersuisumik tarnip pissusaanik ilisimasalimmik oqaloqateqarnissamut aamma taarsiivigitinnissamut ilitser-suunneqarnissamut, inatsisilerinikkut ikiorneqarnissamut, sillimmasiisarfinni il.il. ajoqusernermi nalunaarutit pillugit siunnersuisarfimmut eqqugaasimasut saaffiginnissinnaalernissaat.
- **Eqqugaasimasunut pigaartunik pilersitsineq** Inuit, inummut ulorianartumik pinerluffigineqarsimasut pisup kinguinngua, tamanna kissaatigigunikkut, tarnip pissusaanik ilisimasalimmik erngertumik tapersersuisumik oqaloqateqarsinnaassapput. Pingaarpoq piffinni tamani eqqugaasut ulloq unnuarlu pigaartumut atassuteqarsinnaanerat. Iluaqutaassaaq pigaartuq iluaqutaasumik eqqugaasimasunut siunnersuisarfimmi inissinneqarpat.
- **Eqqugaasunut paasissutissat annertunerusut** Inunnut amerlanernut politiit eqqartuussiviillu inummut ulorianartunik pinerluuteqarneq pillugu sulianik aalajangersimasumik suliarinnerat ilisimaneqanngilaq. Taamaattumik pingaarpoq pisussanngortoq pillugu eqqugaasimasup ilisimatineqarnissaa. Politiini eqqartuussivinnilu sulisut pitsaasumik eqqugaasimasunik oqaloqateqarnissamut piareersimanissaat qulakkeerneqartariaqarpoq. Meeqqanut persuttaanerit, pinngitsaaliilluni atoqateqarnerit aamma kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit suliat oqartussanut nutaartaqanngikkaluartut suliaq eqqugaasumut aatsaat pisuuvoq taamatullu oqartussaniit suliarineqartariaqarluni.

”

Uannut pisimasoq
ammasumik eqqartortalerakku
ingerlariaqqippunga.

Gukki Nuka, meeraanermini kinguaassiutimigut atornerlugaanikoq

NUNAQQATIGIIT

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERMUT
AKIUINIARNERMI PERIUSISSIAQ SULINIUTIGINEQARTOQ
NUNAQQATIGIikkaanut TULLUARSARNEQASSAAQ
TAAMAALILLUNI PITSAANERUSUMIK ANGUSAQARNISSAQ
PIGINNITTUTULLU MISIGINISSAQ QULAKKEERNEQASSAAQ
AAMMA INOOQATIGIINNICKUT KULTURIKKULLU
ASSIGIINNGISSUTIT PINGAARTINNEQASSAPPUT.

ANGUNIAGAQ:

TASSANI UNAMMINARTUT SUUPPAT?

TAMAKKIISUMIK SAMMISUMIK SULINIUTIT PINNAGIT QAMITERIPALLANNIARNEQ

Kinguaassiuutitigut atornerluinernut sorsunnermi pimoorussinissamut inuiaqatigiinni anertuumik kajumissuseqarlunilu piareersimasoqarpoq, kisiannili unamminartorpassuaqarpoq sulinermik pisariulersitsisunik. Kinguaassiuutitigut atornerluineq suli sammisatut paquminarpoq, arlalissuarni attuinnissamut ersisitsisoq. Sammisaaq oqallisigissallugu artornarsinnaavoq iliuuseqarfigissallugulu suli sapernarnerusinnaalluni. Sumiiffinni arlalinni ilisimasaqannginneq, nukissaqannginneq sunniuteqarluartumik oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akunnerminni suleqatigiissinnaannginnerat suliassa qarfirmi naammattumik suliniuteqarnissamut unamminartut ilagaat. Allangortitsiniraanni pisariaqarpoq allaanerumik eqqarsarnissaaq ataatsimoorlunilu ajornartorsiut nuna tamakkerlugu sumiiffinnullu ataasiakkaanut tamanut atorsinnaasumik pullaveqarnissaaq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit amerlassusii- sa allangortinnissaannut ikilisinneqarnerinilu peqataanissamut innuttaasut tamarmik- ilaati- gut killiliinikkut ajornartorsiutillu oqaasertaler- neratigut, ikuunnissamut periarfissaqarput.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit inuiaqati- giinni ajornartorsiutaapput, suliassa qarfirmi suliniuterpassuit qulaaniit ammut aallartinne- qartarput imaluunniit tamarmiusut sillimaffigi- nagit suliniutinit allaniit avissaartinneqartaru- tik. Siunissamut ungasinnerusumut tamakkiisu- millu sammisunik aqqiinerit pinnagit aqqii- pallannissat amerlanertigut eqqarsaatigineqar- tarput, tamannalu paasinarluni, assersuutigalu- gu nukissat killeqarpata. Assilialli taassuma muminnissaaq pisariaqarpoq. Kinguaassiuuti- gut atornerluinernut tamakkiinerumik sam- miveqartunik pullaveqarnikkut aamma ataqati- giinnerumik suleqatigiinnerit tapersorsone- risigut, sumiiffinni periarfissat pillugit paasisa- qarnissaaq ajornannginnerulersinnaavoq.

Nunaqqatigiinni kikkunniluunniit inoqarpoq nu- kissaqartunik maligassiuusunillu allanguute- qarnissamut kajumissuseqarlutillu ilisimasaqar- tunik, taakkulu tusarnaarnerisigut misilittagaa- sa isumaasalu suliniutaasalu aqqissuunnerinut ilanngunnerisigut ikiuineq siammasinnerumik angusaqarfiusinnaavoq. Taakku saniatigut ki- nguaassiuutitigut atornerluinernut sorsunner- mut innuttaasut ataasiakkaat qanoq tapertaa- sinnaanerat erseqqinnerulersinneqassaaq.

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERIT NALINGINNAASUNNGORTINNERI

Unaminartoq annertoq alla tassaavoq nunami sumiiffiit ilaanni kinguaassiuutitigut atornerluinerit nalinginnaasunngorsimani. Tamaani meeqqat nunaqqatigiinni inersimasu-niit atornerlunneqartarnerat nalinginnaasu-ngajannngorsimavoq. Kalaallit Nunaanni MIO peqatigalugu Meeqqat Illersuata angalanermini kinguaassiuutitigut atornerluinerit taamatut nalinginnaasunngortinneqarsimani misigi-simavai, meeqqat

ilisimatinneqartarlutik tamanna tassaasoq "sungiutassaasoq". MIO-p misilittagai ajora-luurtumik ataasiartumik pisimasuunngillat. Naalagaaffiit Peqatigiit ilaasortaattut Kalaallit Nunaat Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqati-giissutaannik eqqortitsinissamut pisussaaf-feqarpoq, immikkoortut sisamaanni ima allassimasoqarmat:

"Kinguaassiuutitigut atornerqarnernut atorner-luinerinnullu sunulluunniit meeqqap illersornis-saanut naalagaaffiit peqataasut pisussaaffe-qarput". Inuiaqatigiit immikkoortuisa ilaanni ki-ngaassiuutitigut atornerluinerit nalinginnaa-sunngortinnerisigut Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiis-sutaannut naleqqiullugu pisussaaffimminik Ka-laallit Nunaat eqqortitsinngilaq, tamannalu meerartatsinnut taakkulu siunissaannut naleq-qiullugu akuerineqarsinnaanngilaq. Inuiaqatigiit-tut ajornartorsiutip aallunneqarnissaa pisaria-qarpoq peqatigiillutalu meeqqatta innarliiner-nut illersorneqarnissaat qulakkeerlugu. Ileqqun-gorsimasoq, meeqqatsinnut ajoqusiisoq, akue-rineqarsinnaanngilaq, pingaarporlu assiliamik allanngortitsinissamut tunngavissiisumik peqa-tigiilluta erseqqissunik killiliinissarput. Tassani pingaarpoq immitsinnut tusarnaarnissarput, unaminartut oqaasertalerlugit aamma inunnut ataasiakkaanut kiisalu inuiaqatigiittut iliuuse-qarnissamut periarfissat erseqqissarlugit.

IMMIKKOORTUMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sulinermut ataatsimoorfiusumik pullaveqanngi-laq. Ingerlataqarfinni assigiinngitsuni aamma piffinni assigiinngitsuni sammisaq pillugu assi-giinngitsorujussuarmik sulisoqarpoq. Tamakkii-sumik sammisunik, sumiiffinnut tunngaveqartu-mik kinguaassiuutitigut atornerluinerinut naleq-qiullugu suliniutit amerlavallaanngillat, kisianni-li isumaginninnikkut suliniutit annertunerusu-mik misissoraanni, taava nunaqqatigiit aallaavi-galugit sumiiffinni kulturikkullu tulluarsarne-qartunik aaqqiinernik suliniutinik annertuneru-sumik isiginnittoqarlunilu soqutiginnittoqarne-ruvoq. Assersuut ataaseq tassaavoq Ilaquta-riinnik siunnersiueqatigiisitsineq, tassaasoq periuseq ilaqutariit tamarmik nukissaqarneran-nik aallaaveqartoq – aamma ilaqutariit inuuniar-nermikkut ajornartorsiuteqartunut. Tassani ilaqutariit meerarlu namminneq attaveqarfittillu peqatigalugit suliniutissap pilersaarusiornerani naammassiniarneqarneranilu annertuumik pe-qataasinnaapput. Meeqqap ilaqutariillu inuune-risa qanoq pitsaanerulernissaanut kikkut ta-marmik kivitseqataassapput. Periuseq maan-nakkut nuna tamakkerlugu piviusunngortinne-

qalerpoq, periutsimilli pitsaasumik tigusinerup uppernarsarlugu nunaqqatigiinnik peqataatit-sisunik aamma inuuniarnikkut kulturikkullu pe-riarfissanik pisariaqartitsinernillu eqqarsaati-ginnittunik periutsinik annertuumik soqutigin-nittoqarlunilu ujartuisoqartoq. Innuttaasut pe-qataarusupput tusarneqarusullutillu, tamanna aamma kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsi-matillugu suliaqarnermut atuuppoq, innuttaa-sut allannguuteqarnissamut kajuminnerat peqataarusunnerallu annertulluni. 2017-imi kinguaassiuutitigut atornerluinerit akiorniarlu-git NAKUUSA-p nuna tamakkerlugu katersuine-ranur tapersersuineq piumoorussinerlu killit-sinnarpoq, soorlu aamma kinguaassiuutitigut atornerluinerit pillugit tusagassiatini suliat pineqartillugit arlalissuit akuliuttartut. 2018-imi upernaakkut qineqqusaarnermi aamma malunnartinneqarpoq, qineqqusaartut tamar-mik assammikkut tigummata, neriorsueqatigiil-lutik partii apeqquataatinnagu kinguaasiutitigut atornerluineq akiorniarlugu suleqatigiinniarlu-tik. Innuttaasut politikikkullu suliniartut pi-moorussinerisa erseqqissarpaat immikkoortu-mi allanngortitsinissamut periarfissaqartoq.

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu tamakkiisumik sammisumik pullaveqarneq suliniuteqarnerlu** Kinguaassiuutitigut atornerluinernut suliaqarnermut immikkoortumilu suliniutinut pullaveqarneq tamakkiisumik sammiveqassaaq aamma inuk tamaat taassumalu piviusoq peqataaffigisaa tappiffigineqassalluni. Tassani nunaqqatigiit peqataatinneqassapput – tassunga ilanngullugit kajumissutsimikkut inuit nukissaqartut maligassuisullu – kiisalu sullinniakkat ataasiakkaat pisariaqartitaannut suliniutit tulluarsarneqassapput.
- **Nunaqqatigiinni misiligutaasumik suliniuteqarneq** Sumiiffinni innuttaasut kissaataat pisariaqartitaallu aallaavigalugit kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sumiiffinni suliniutit ineriartortinnerinut atulersinnerinullu misiliineq kiisalu nunaqqatigiinni kulturimik, inooqatigiinni pissutsinik, attaveqatigiinnerni aningaasaqarniarnikkullu pissutsinik ilanngussineq.
- **Meeqqat atuarfinni atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsineq** Kinguaassiuutitigut atornerluinerit nalinginnaasunngortinneqarnissaat pitsaaliorniarlugu meeqqat atuarfiini tamani atoqatigiinneq pillugu pinngitsoorani ilinniartitsisoqartassaaq aamma nalinginnaasumik kinguaassiuutitigut atoqatigiinneq aamma nalinginnaasumik kinguaassiuutitigut ineriartorneq ukkataralugu atuartitsisoqartassalluni.
- **Suliatigut ilinniarsimasunik ilinniartitsineq** Ilinniarfeqarfinnut suliaqarfinnullu assigiinngitsunut sammisunik atuartitsinermi atorunik sanasoqassaaq pikkorissartitsisoqarlunilu, taamaaliornerullu qulakkiissavaa suliatigut ilinniarsimasut kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsimatillugu sulianik suliaqarnissaannut pitsaanerumik piareersimalernissaat, matumani kinguaassiuutitigut atornerluinerit pillugit paasisaqarnissaq sulianillu passussinissamut paasisimasanik annertunerusunik sakkunillu amerlanerusunik pissarsinissaq ilanngullugit.
- **Peqqinnissamik isumaginnineq siusissukkullu suliniutinik neqeroorutit nukittorsarneqarnerat** Sumiiffinni periarfissanut pisariaqartitanullu peqqinnissamik isumaginnineq aamma siusissukkut suliniutit pillugit ingerlatat pillugit neqeroorutit pioreersut nukittorsarneqassapput ineriartortinneqarlutillu, ilaatigut suliniutip MANU-p annertusarneratigut. Suliniutit sumiiffinni periarfissat pisariaqartitallu malillugit tulluarsarneqartassapput.
- **Kinguaassiuutitigut nappaatinut tuniluuttunut iliuseqarnerit annertusineri** Sumiiffinni peqqinnissaqarfinni sulisut ilisimasaqarlutillu najoqqutanik suleriaatsinillu atorneqarsinnaasunik atuisinnaanissaat qulakkeerneqassaaq, taamaaliornerup inuusuttup 15-it inorlugit ukiullip kinguaassiuutitigut nappaateqalersimasup imaluunniit naartuersittariaqalersimasup ilisimaneqalernerani inunnut isumaginnittoqarfimmut oqartussaasunullu naleqquttunut allanut nalunaartussaataaneq qulakkiissavaa.

INUIT KINGUAASSIUUTITIGUT PISSUSILERSORTARTUT

KANNGUTTAATSULIORNERMIK

ANGUNIAGAQ:

INUIT KINGUAASSIUUTITIGUT KANNGUTTAATSULIORNERMIK
PISSUSILERSORTARTUT AAMMA KANNGUTTAATSULIORNERMIK
PISSUSEQARATARSINNAASUT TAPERSORSORNEQARNISSAMIK
KATSORSARTINNISSAMILLU NEQEROORFIGINEQASSAPPAUT

TASSANI UNAMMINARTUT SUUPPAT?

INUNNUT KINGUAASSIUUTITIGUT KANNGUTTAATSULIORNERMIK PISSUSILER- SORTARTUNUT IKIUIISOQANNGILAQ

Manna tikillugu salliutinneqartoq tassaasima-voq sapinngisamik pitsaanerpaamik kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut ikiorserneqarnissaat, kannguttaatsuliorsimasullu kinguaassiuutitigut atornerluisimasut ikiorneqarnissaat ukkatarineqarsimangilaq. Ullumikkut inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsulior- simasunut sammitinneqartunik neqeroorutunik peqanngilaq. Pissuseq kipitinniarlugu siunissamilu atornerluinerit pitsaaliorniarlugit inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortarnerup allanggortinneqarnissaa pisariaqarpoq aamma kannguttaatsuliorner- mik pissusilersortarnek unitsinniarlugu kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pis- susilersortartunut ikiuinissaq peqatigisaanillu eqqugaasunut ikiuisarnissaq neqerooruteqar- nissaq pisariaqarpoq. Inunnut kinguaassiuuti- gut kannguttaatsuliornermik pissusilersortar- tunut ikiorsiineq katsorsaanerlu siunissami

meeqqanut atornerluisarnernut naleqqiullugu pitsaaliuilluni suliniutaavoq pingaaruteqarto- rujussuaq. Nunanit allanit misilittakkat takutip- paat kinguaassiuutitigut kannguttaatsulior- tunut siunnerfeqartumik tamakkiisumillu sam- misumik suliniutit inuit siusinnerusukkut alla- nut kannguttaatsuliorsimasut akornanni nutaa- mik atornerluisinnaanerit annertuumik appar- tinneqartartoq. Suliniutit aamma meeqqat pil- lugit kinguaassiuutitigut eqqarsaateqartut ta- korluugaqartullu akornanni innarliisinnaanerit pitsaaliorsinnaavaat.

KANNGUTTAATSULIORARTUT ASSIGIINNGITSUT

Inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsulior- nermik pissusilersortartut suliniutit aallartin- nerini pingaarpoq alaatsinaassallugu kinguaas- siuutitigut kannguttaatsuliorartut inuit assi- giiartaunngimmata. Soorunami arlalitsigut arajutsinaveersaarneqartussanik assigeequte- qarput tunuliaquteqarlutillu. Kannguttaatsu- liornermik pissusilersortartut assigiinngitsut

takusinnaanissaat aamma sapinngisamik pitsaernerpaamik angusaqarnissaq anguniarlugu unamminartorpassuit pisariaqartitsinernullu assigiinngitsunut neqeroorutit siunnerfilerissaat pingaaruteqarpoq. Periusissiami suliniutit pingasunut pissutsinut ukununga siunnerfilerneqarput:

- Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliortartut meeqqanut atonerluisimasutut eqqartuunneqarsimasut eqqartuunneqarsimangitsullu.
- Meeqqat pillugit kinguaassiuutitigut eqqarsateqartut takorluugaqartullu kannguttaatsuliorsinnaasut eqqartuusaasimangitsut.
- Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissuseqartut.

Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliortarnernut eqqartuussaasimasunut eqqartuussaasimangitsunullu tunngatillugu pingaaruteqarpoq naqissusissallugu periusissiami suliniutit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorsimallutik pineqaatissinneqarsimasunut pineqaatissinneqarsimanerminnullu naammassinnissimasunut kiisalu inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissuseqartunut toraagaqarmata, kingullernut atatillugu nalunaaruteqarneq pillaatissiinermik kinguneqarsimangippat. Inatsisunik atuutsitsinermut suliassaqarfik taamalu danskit akisussaasui kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorsimasut pineqaatissinneqarsimasut suliniuteqarfigissallugit akisussaaffigivaat.

OQARTUSSAASOQARFIIT ASSIGIINNGITSUNIK SULIALLIT AKORNANNI SULINIUTINIK ATAATSI-MUT ISIGINNITTUMIK PISARIAQARTITSINEQ

Inunnik kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunik katsorsaaneq arlalissuutigut paasiuminaatsuuvoq. Sullinniakanik suliaqarnissamut suliatigut ilinniarsimasut arlalissuit tunuarsimaartarput, tassani inuit paasiuminaatsunik amerlanertigullu isumakkeerfigineqarsinnaangitsunik iliuuseqarsimasut pineqarmata. Pingaarporli eqqaamassallugu taakku inuummata, taakkuullutillu inuit anner-tuutigut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisut. Kinguaassiuutitigut innarliisimasorpassuit meeraanerminni sumiginnagaasimasarput, per-suttagaasarsimallutik atonerlugaasarsimal-

lutillu taamaalillutillu nammineq eqqugaasimal-lutik. Taamaattumik pingaarpoq kinguaassiuuti-tigut kannguttaatsuliorsimasunut suliniutissat ataatsimut isigisumik isiginneqarnissaat aam-ma inuk tamarmi, unamminartui pisariaqartitaa-lu tamarmik isiginiarneqarlutik. Tassunga atatil-lugu erseqqissumik inissisimanerit oqartussaa-soqarfiit assigiinngitsunik suliallit ataqatigiis-sarluarneqarsimasumik suleqatigiinnissaat pi-ngaarpoq, ilaatigut aamma danskit oqartussaa-soqarfianni Namminersorlutillu Oqartussat akornanni. Suliassaqarfimmi unamminartorpas-suaqarpoq, suliniutit pitsaasumik inerneqarnis-saat qulakkeerniarlugu oqartussat assigiinngit-sut ataatsimoorlutik isumagisariaqagaat. Maannakkut taamatut isikkoqartillugu asser-suutigalugu maani nunami meeqqat inuusuttullu killissanik qaangiisumik kinguaassiuutitigullu kannguttaatsuliornermik pissuseqartut qulaa-jaaffiginissaannut periarfissaqanngilaq, tama-tumalu pisariaqartumik ikiuinissap katsorsaa-nissallu aallartinnissaa kinguarsarlugu. Unam-minartuq alla tassaavoq kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorsimasorpassuit – eqqartuusaasimasut imaluunniit eqqartuussaasiman-gitsut – kinguaassiuutitigut atonerluiffigisa-minni nunaqarfimminni suli najugaqarmata imaluunniit utersimallutik. Tamanna eqqugaasi-masumut, ilaqtutanut nunaqqatigiinnilu innut-taasunut allanut annertuumik toqqissisiman-ginnermik pilersitsivoq aamma kingunerlutsit-sinnaalluni – pingaartumik taakkununga siun-nerfeqartumik neqeroorutit peqartinnagu. Nunaqqatigiinni ataasiakkaani oqartussaa-soqarfiit assigiinngitsunik suliallit akunnerminni nukittuumik suleqatigiinnerat aamma kinguaas-siuutitigut kannguttaatsuliorsimasumik isuma-ginnineq ilanngutiteqqinnerlu peqataasunut tamanut toqqissisimaneramik inuunermillu pit-saasumik pilersitsisinnaavoq, peqatigisaanillu suliniut taamatut ittoq siunissami innarliisin-naanernik pitsaaliuisinnaalluni.

IMMIKKOORTUMI SUUT SULINIUTAAREERPAT?

Inunnut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunut siunnerfeqartu-mik ullumikkut neqerooruteqanngilaq. Saaffik pisuni ataasiakkaani meeqqat inuusuttullu ki-ngaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pis-susilersortartut pillugit suliani Danmarkimi

Januscenterimik suleqateqartarsimavoq, kisi-anni meeqqanut inuusuttunullu pineqartunut Kalaallit Nunaanni immikkut neqeroorutit peqanngilaq. Pinerluttunik isumaginnittut iluani inissiisarfinni isertitanut paasinnineq tunngavigalugu suliniummi MUMIK-mi peqataatinnisaat neqeroorutaavoq, isertitat naleqqunnerusumik pissuseqalernissaannut iluaqutaasussa. Suliniut taamaalilluni kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorimasutut eqqartuunneqarsimasunut aamma neqeroorutaavoq, ajornartorsiulli tassaavoq isertitat arlallit neqeroorummik atuissartik angumerineq ajormassuk. MUMIK

sapaatit akunnerini arfineq pingasuni ingerlasarpoq, isertitalli eqqartuussutit nalunaarutigineqarnerata kingorna aatsaat peqataasinnaangortarmata, tamannalu amerlanertigut siviisuumik ingerlanneqartarluni, taava suliniutit naammassillugu peqataaffiginissaanut piffissaqarneq ajorput piffissaq naallugu isertitsivimmiineq ajoramik. Pingaarnertigut isigalugu innunut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissuseqartunut siunnerfeqartumik ikiorsiisoqarneq ajorpoq, assiliallu taassuma allanngortinnissaanut periusissiami tamanna immikkut ukkatarineqarpoq.

SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

Inunnik kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortut pillugit suliniuteqartu-
niit nunanit allaniit misilittakkat arajutsinaveer-
saagassarpaaluit tikkuarpaat, sullinniakkat pil-
lugit suliniutissani ilaasariaqartut. Tassani uku
pineqarput:

- Immikkoortumi pitsaaliuinnermut katsor-
saanermullu pullavisoq tamakkiisumik
sammiveqartariaqarpoq, ataqatigiittaria-
qarluni aamma nunaqqatigiit tamaasa ilan-
ngutitinnissaannik isiginnittariaqarluni.
- Aaqqissuussinerit ingerlaqatigiittut asser-
suutigalugu kannguttaatsuliornermik eqqu-
gaasunullu, innarliisinnaasunut eqqugaa-
sinnaasunullu, kinguneqarluartarput.
- Sapinngisamik pitsaanerpaamik kingune-
qartitsinissaq qulakkeerniarlugu piffissami
sivisuumi katsorsaanissaq pingaaruteqar-
poq.
- Nammineq kajumissuseq piumassuseqar-
nerlu katsorsaanermit tunngavinni atatit-
sisuusariaqarpoq.
- Meeqqat pillugit eqqarsaateqartunik ta-
korluugaqartunillu innarliisinnaasunik pit-
saaliuilluni suliniutini kinaassutsimik iser-
tuussineq pingaaruteqarpoq.
- Siunnerfeqartumik nuna tamakkerlugu
qaammarsaanerit, pitsaaliuinnermut aamma
sammisap oqallisigilernissaanut naleqqiul-
lugu, pingaaruteqarput.
- Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut
killissamik qaangiisumik imaluunniit kan-
nguttaatsuliornermik pissusilersortut in-

narliisartut nutaat pitsaaliornissaat siu-
nertarlugu immikkuullarissumik neqe-
roorfigineqartariaqarput.

Qulaani kaammattuutit aallaavigalugit siunissa-
mi suliniutissatut siunnersuutit:

- **Inunnut kannguttaatsuliornermik pissusi-
lersortartunut tamakkiisumik isiginnittu-
mik ikorsiinissamut katsorsaanissamullu
neqeroorutit** Inunnut kinguaassiuutitigut
kannguttaatsuliornermik pissusilersortu-
nut tamanut ikorsiinissamut neqeroorute-
qassaaq. Pineqartup inissimaneranut pis-
ariaqartitaanullu naleqqiullugu ikorsiineq
immikkut naleqqussarneqassaaq, ilusaa
imarisaalu taamaalilluni allanngorassalluni.
Inuit kinguaassiuutitigut kannguttaatsu-
liornermik pissusilersortut arlalissuit suli
nunaqqatigisami akornaniittut imaluunniit
eqqartuussutit atuutereernerata kingorna
utersimasunut neqeroorutit nunaqqatigiit
ilanggutitinneqarnissaannik isiginnissap-
put, assersuutigalugulu ilanggutititseqqin-
neq, naapititsiniaaneq, ajornartorsiuteqar-
tunik ilaqaatasunillu atuartitsineq, innut-
taasunik ataatsimiisitsineq, aarlerinartunik
nalilersuineq katsorsartinnerlu ilaassallu-
tik.
- Kannguttaatsuliornermik kannguttaatsulior-
sinnaasunullu pitsaaliuilluni internettikkut
suliniutit Nittartakkamik pilersitsineq,
inuit meeqqat pillugit eqqarsaateqartut
takorluugaqartullu siunnersoqqullutik oqa-
rasuaatikkut kinaassuseq isertuullugu
saaffiginnissinnaallutik tamatumalu ki-

ngorna immikkut katsorsaasartunit siunnerfeqartumik katsorsartinnissamik neqerorfigineqassapput, assersuutigalugu Skype aqqutigalugu. Tassunga isumassarsi at www.bryd.cirklen.dk-imit aaneqarsinnaapput

- **Meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartunut immikkut suliniutit** Meeqqanik inuusuttunillu allanik kannguttaatsuliortunut meeqqanut inuusuttunullu siunnerfeqartumik tamakkiisumik sammisumik suliniutit, assersuutigalugu qulaajaanerit katsorsaanerillu. Taakku saniatigut pingaarpoq meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innarliinermik pissuseqartut imaluunniit ernumanartumik pissuseqartut pillugit ilisimasat meeqqat pillugit paasisimasqartut sakuusiviisa ilaannut ilaatilernissaat.

- **Meeqqat atuarfiini atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsineq** Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartut ineriartorneri ilaatigut pitsaaliorniarlugit meeqqat atuarfiini tamani atoqatigiinneq pillugu pinngitsoorani ilinniagassaqarluni aamma nalinginnaasumik kinguaassiuutitigut pissuseqarneq aamma nalinginnaasumik kinguaassiuutitigut ineriartorneq isiginiarneqarluni atuartitsissutigineqassaaq.

- **Meeqqat atuarfinni angajullerni digitalikkut kannguttaatsuliorneq pillugu paasisitsiisarnerit ilinniartitaanikkullu ingerlatat** Meeqqat inuusuttullu internetimi isumannaatumik pissusilersorneri pillugit ilisimasaqarfiusumik meeqqat atuarfianni angajullerni atortussanik, digitalikkut kannguttaatsuliornerit pitsaaliornissaat aamma internetimi digitalip silarsuaani meeqqat inuusuttullu isumannaannerusumik pissusilernissaannik ikiornissaat siunertaralugu ineriartortitsineq.

INATSIINIK ATUUTSITSINERMI SULIASSAQARFIMMI SIUNISSAMI SULINIUTISSATUT SIUNNERSUUTIT

- **Kannguttaatsuliorsimasunut eqqartuunneqarsimasunut sammisumik katsorsaannissamut neqerorummik pilersitsineq** Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlunneqartut amerlanerujussui ikilisinniarlugit inuit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermik pissusilersortartut eqqartuunneqarsimasut, iperagaanermik kingorna pinerluuteqaqqinnissaat pitsaaliorniarlugi eqqortumik katsorsarneqarnissaat qulakkeerneqassaaq.
- **Inissiisarfinni kannguttaatsuliortut pillugit misissuineq** Meeqqanut kinguaassiuutitigut innarliisimasutut eqqartuunneqarsimasunut inunnuq eqqortumik neqeroruteqarsinnaaneq pilersinniarlugi pisariaqarpoq inuit kannguttaatsuliorsimasut pillugit annertunerusumik ilisimasaqarnissaq.

- **Meeqqanut kinguaassiuutitigut innarliineq pillugu suliat salliutinneqarneri** Meeqqanut kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu suliat politiinit salliutinneqassasut Naalakkersuisut siunnersuutigaat, tamannalu ajornanngippat nalunaarutigineqartut nalunaaquttat akunnerisa 24-t iluanni suliarineqassallutik. Kommunit taamaaqataannik meeqqat tapersorneqarnissaannut inatsimmi § 19 malillugu nalunaarutit nalunaaquttap akunnerisa 24-t iluanni suliarisussaavaat.
- **Inatsisit allanngortittariaqarneri pillugit eqqarsaasersuutit** Kinguaassiuutitigut atornerluinerit pillugit pitsaaliuinnermut sulianillu passussinnermut tunngatillugu inatsisunik atuutsitsinnermut kiisalu isumaginninnermi suliassaqarfinni inatsisini atuuttuni inatsisunik allanngortitsinissamut pisariaqartitsisoqarnerisooq Naalakkersuisunit misissorneqarlunilu eqqarsaatigineqassaaq.

ATUUTSITSILERNEQ

Periusissiami suliniutissanik pingaarnertigut ataqatigiissaarinnermut lsumaginninnermut aqutsisoqarfik akisussaassaaq periusissiami oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akorninit malinnaatitat periusissiamilu aqutsisoqatigiit suleqatigeqqissaarlugit. Malinnaatitaasut periusissiami pingaarnertut sammisanut ataasiakkaanut iliuuseqarnissamut pilersaaruisiornermi lsumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut ikiutissapput, iliuuseqarnissamullu pilersaarutit taakku periusissiami anguniakkat anguneqarnissaat qulakkiissallugu aamma sammisanik assigiinngitsunik suliaqarnermi pullavigisat assigiissanissaat suliarissallugit. Iliuuseqarnissamut pilersaarutini suliniutit suliaqarfinnut assigiinngitsunut arlalinnut sammisapput, suliniutillu atuutilersinneqarnerini taamaattumik immikkoortut pineqartut iluanni suliniutit atulersinnerisa qanoq qulakkeerneqarnissaannut susassaqarfiit ingerlataqarfillu assigiinngitsut akisussaannissaat piumasaqaa-taavoq. Malinnaatitaasut tassunga atasumik peqataapput pingaarutillit, tassa aalajangersimasumik akisussaannissamut, oqartussaasoqar-

fiillu assigiinngitsunik suliallit akornanni qanimit suleqatigiinnissamik aqutissiuisinnaagamik, taamaalilluni atuutilersitsinissaaq oqinnerulissammat kinguneqarluarnerulerlunilu. Iliuuseqarnissamut pilersaarutitut atatillugu suliniutitik atuutsitsilernissaaq pillugu piffissamut pilersaarusiortoqassaaq ingerlataqartunut assigiinngitsunut inissisimanagerit akisussaaffiillu erseqqissumik agguarlugit. Atuutsitsilernissaaq pissutigalugu suliniutitut aningaasanik nukisaniillu immikkoortitsisoqassaaq, suliniutinullu ataasiakkaat qaqugu, sooq qanorlu aallartitsinissat erseqqissunik aallaqqaataaniit najoqqutassiorneqassapput. Politikkikkut ingerlataqarfinnilu assigiinngitsuniit tapersersuisoqartinagu suliniutit atuutilersinneqarsinnaanatillu periusissiap tunngaveqarnissaa iluatsinneqarsinnaanngilaq. Periusissiami taamaattumik ingerlataqarfinni kommuninilu suleqatigiinnissamut erseqqissunik inerisaasoqassaaq, kinguaassiuutitigut atornerluinernut suliassami ingerlataqartunut attuumassuteqartunut tamanut pisussaaffiliisumik.

NALILERSUINEQ

Periusissiami anguniakkat naammassineqarnisai immikkoortumilu aallussap attatiinnarnissaa qulakkeerniarlugu periusissiami suliniutunik ingerlaavartumik malinnaasoqarnissaa pingaaruteqarpoq. Periusissiami suliniutini angusat uuttorsinnaajumallugit suliaasaqarfimmik qulaajaasoqarnissaa aamma Kalaallit Nunaanni kinguaassiuutitigut atornerluinerup annertusussaa pillugu ilisimasanik annertunerusunik pisarsiniarnermut aallaaviffiusussamik piareersaasoqassaaq. Aallaavioq taanna piffissap qiteqqunnerani nalilersuinermut aallaavioosaaq, annerusumik periusissiami sulinermik aalarniutaasumik ingerlatanik nalilersuisussaaq, aamma periusissiap ukiuisa sisamat ingerlaneranni naggataarutaasumik nalilersuisoqassalluni. Naggataarutaasumik nalilersuineq pissusiugallartunut aamma suliniutit aallartinneqarsimasut takussutaannik isiginnissaaq. Immikkoortumi piukkunnartumik naqqalu tikillugu qulaajaanissaaq qaffasissumillu pitsaassuseqartumik nalilersuinissaaq qulakkeerniarlugu pisut

tunngavigalugit periutsinik nunanilu tamalaani pitsaassutsit aallaavigalugit aallaavioosussap piareersarneranut naggataarutaasumillu nalilersuilluni nalunaarusiornermut piumasaqaateqartoqassaaq. Taakku saniatigut ukiut tallimat kingorna periusissiami pingaarnertigut suliniutini pissusiulersut sunniutillu malitseqartinneqassapput. Kiisalu periusissiami suliap siuariar-toqarneranik allaaserinnittumik killiffik pillugit ilisimatitsissummik Naalakkersuisunut ukiukaartumik suliaqartoqartassalluni. Soorlu siusinnerusukku eqqaaneqartoq ukioqatigiinni inunngorfiusut assigiinngitsut akornanni kinguaassiuutitigut atornerluinerit pisarnerini annertuumik assigiinngitsoqarneranik takussutissaqarpoq. Taamaattumik siunertaavoq kinguaassiuutigut atornerluinerit pisarneri ukiunut inunngorfiusunut ataasiakkaanut nalilersuinermit uuttuisoqassaaq – naggataarutaasumik nalilersuinermut aamma ukiut tallimat kingorna malitseqartitsinermit nalunaarusiamut atatillugu.

NAJOQQUTAT

- Andersson, H. og K. Sten Madsen (red.) (2016): *Møder mellem offer og krænker – en antologi om mægling i en terapeutisk ramme ved seksuelle overgreb*. København, Frydenlund.
- Bjerregaard, P. et al (2016): Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq 2014. *Inuunermi atugassarititaasut, Inooriaaseq Peqqissuserlu*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Boer, D. (2013): *Some Essential Environmental Ingredients for Sex Offender Reintegration*. International Journal of Behavioral Consultation and Therapy: 8, 3-4.
- Boer, D. et al (red.) (2011): *International Perspectives on the Assessment and Treatment of Sexual Offenders*. Theory, Practice, and Research. Wiley-Blackwell
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Kalaallit Nunaanni meeqqat. 0-14-inik ukiullit meeqqat ilaqutariillu atugarissaarnerannik qulaajaaneq*. København, SFI.
- Christensen, E. & S. Baviskar (2015): *Kalaallit Nunaanni inuusuttut – kinguaassiuutinut tunngasut kinguaassiuutitigullu innarliisarnerit qitiutinneqarlutik*. København, SFI.
- Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfik (2015): *Angalaqatigiittartut – Inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimallutik kingunerlutsisunik katsorsaasut*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik (2012): *Inuuneritta II – Inuit peqqissuunerannut Naalakkersuisut periusissiaat anguniagaallu 2013-2019*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, Peqqissutsimut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfik aamma PAARISA (2010): *Persuttaaneq kinguaassiuutitigullu atornerluineq – Isumassarsiffissaq*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit NP-isumaqatigiissutaat 20. november 1989-imeersoq, NP.
- Namminersornerullutik Oqartussat (2007): *Inuuneritta – Inuit peqqissusiannik suliniut. Inuit peqqissusiat pillugu Naalakkersuisut periusissiaat anguniagaallu 2007 – 2012*. Nuuk, Namminersornerullutik Oqartussat.
- Guldberg, C. (2014): *Saaffik pillugu nalilersuineq – Meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut atornerlungaasimasunut nuna tamakkerlugu sullissivik*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Ingemann, C., & Larsen, C. V. L. (2017): *A scoping review. Well-being among indigenous children and youth in the Arctic – with at focus on Sami and Greenland Inuit*. NORBUK, SDU – Statens Institut for Folkesundhed.

- Kristjansson, Al. et al (2010): *Adolescent substance use, parental monitoring, and leisure time activities: 12-year outcomes of primary prevention in Iceland*. Preventive Medicine, 51: 168-171.
- Lambie, I. & Stewart, M. (2003): *Community solutions for the community's problem: An outcome evaluation of three New Zealand community child sex offender treatment programmes*. Auckland: Department of Corrections.
- Lauritsen, Annemette N. (2017): "Vis mig dine fanger" - et indblik i Grønlands indsattepopulation. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab: 104, 2.
- MIO (2016): "Paaringga" - Tasiilami meeqqat atugaat pillugit meeqqanik inersimasunillu Meeqqat Illersuisuata tusarniaanera - Meeqqat Pisinnaatitaaffiit naleqqiullugu isigalugu. Nuuk: MIO.
- Kalaallit Nunaat 2016. MIO - Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugu sullissivik attaviitsoq (ICRI). Kalaallit Nunaat 2016. MIO - Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugu sullissivik attaviitsoq (ICRI). Nuuk: MIO.
- MIO (2015): *Uangaana timera! Akullerni 4.-7. klassini atuartitsinermi atortoq*. Nuuk: MIO.
- Pedersen, C.P., C. Gohr & I. Olesen (2014): *Som ringe i vandet. Baselineundersøgelse. Befolkningens viden om og holdninger til seksuelle overgreb mod børn*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Pedersen, C.P. & P. Bjerregaard (2011): *Inuusuttuuneq nalorninartulik: Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni atugarissaarneq pillugu meeqqat atuarfianni atuartut angajulliit akornanni 2011-mi misissuisitsineq*. SIF.
- Petersen, C.M. (2016): *Seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Beredskab, samtale med børn, vidensdeling*. Nuuk, Saaffik.
- Rønne; Niclasen & Blaabjerg (2011): *Nøgletal om børn og unge i Grønland 2011*. MIPI - Meeqqat Inuusuttuaqqallu pillugit ilisimasaqarfik
- SISO - Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod Børn (2012): *Definition af seksuelle overgreb*. Online Source.
- Socialstyrelsen (2018): *Familierådslagning - En vejledning til fagfolk om Familierådslagning som en arbejds-metode*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Socialstyrelsen i Danmark (2017): *Initiativ om understøttelse af det grønlandske selvstyre på området for socialt udsatte børn og unge i Grønland*. Analyserapport. Odense, Socialstyrelsen.
- Strange, M. (2008): *Når børn og unge krænker*. Psykolog Nyt: 21.